

**ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH
DEPARTAMENT STATYSTYKI I PROGNOZ AKTUARIALNYCH**

**ORZECZENIA LEKARZY ORZECZNIKÓW ZUS
O NIEZDOLNOŚCI DO PRACY
WYDANE W 2011 ROKU**

Warszawa 2012

Opracowali:

*Małgorzata Łabęcka
Andrzej Kania*

Akceptowała:

*Izabela Tomczyk
Wicedyrektor Departamentu*

SPIS TREŚCI

	str.
Wprowadzenie	5
1. Orzecznictwo lekarskie w 2011 roku	7
2. Orzeczenia pierwszorazowe dla celów rentowych wydane w 2011 roku	12
3. Orzeczenia pierwszorazowe uprawniające do świadczenia rehabilitacyjnego wydane w 2011 roku	37
4. Orzeczenia ponowne dla celów rentowych wydane w 2011 roku	47
5. Orzeczenia ponowne uprawniające do świadczenia rehabilitacyjnego wydane w 2011 roku	57
6. Orzeczenia pierwszorazowe i ponowne wydane osobom ubiegającym się o rentę socjalną w 2011 roku	66
Podsumowanie	75

WPROWADZENIE

Przedmiotem prezentowanego opracowania są pierwszorazowe i ponowne orzeczenia o niezdolności do pracy dla celów rentowych, orzeczenia ustalające uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego oraz orzeczenia w sprawie renty socjalnej wydane przez lekarzy orzeczników Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w 2011 r.

W myśl obowiązujących przepisów orzeczenia o niezdolności do pracy stanowią podstawę do przyznania renty z tytułu niezdolności do pracy, przy czym:

- niezdolność do samodzielnej egzystencji orzeka się w przypadku naruszenia sprawności organizmu powodującej konieczność stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w zaspakajaniu podstawowych potrzeb życiowych.
- za całkowicie niezdolną do pracy uważa się osobę, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy.
- częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnie z posiadanym poziomem kwalifikacji.

W zależności od charakteru i stopnia naruszenia sprawności organizmu oraz rokowań odzyskania zdolności do pracy, lekarz orzecznik ustala trwałą lub okresową niezdolność do pracy. Lekarze orzecznicy przy ocenie stopnia i trwałości niezdolności do pracy oraz rokowania co do odzyskania zdolności do pracy uwzględniają:

- stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji,
- możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, wiek, poziom wykształcenia, itp.

Od stycznia 2006 r. zgodnie z zapisami ustawy z dnia 1 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, zasadą jest orzekanie o niezdolności do pracy na okres nie dłuższy niż 5 lat, chyba, że według wiedzy medycznej, nie ma rokowań odzyskania zdolności do pracy przed upływem tego okresu – wówczas niezdolność do pracy może być orzeczona na dłużej niż 5 lat. W przypadku osoby, która była uprawniona do renty z tytułu niezdolności do pracy przez co najmniej ostatnich 5 lat poprzedzających dzień badania lekarskiego, a do osiągnięcia wieku emerytalnego brakuje jej mniej niż 5 lat, orzeka się niezdolność do pracy na okres do dnia osiągnięcia tego wieku.

Orzeczenie o celowości przekwalifikowania zawodowego, stanowiącego podstawę przyznania renty szkoleniowej, wydawane jest w stosunku do osoby niezdolnej do pracy w dotychczasowym zawodzie, ale rokującej odzyskanie tej zdolności po przekwalifikowaniu do innego zawodu. Renta przyznawana jest na okres 6 miesięcy, jednak może on ulec skróceniu, jeśli przed upływem tego okresu starosta zawiadomi organ rentowy o braku możliwości przekwalifikowania do innego zawodu. Na wniosek starosty istnieje również możliwość przedłużenia tego okresu na czas niezbędny do przekwalifikowania zawodowego o dalsze 30 miesięcy.

Orzeczenie ustalające uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego jest wydawane osobom, u których dalsze leczenie lub rehabilitacja rokują odzyskanie zdolności do pracy. Świadczenie to przysługuje przez okres nie dłuższy niż 12 miesięcy. Orzeczenie przyznające to świadczenie może być wydane w wyniku: badań w sprawie ustalenia uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego, badań dla celów rentowych lub w związku z kontrolą prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy z powodu choroby.

Orzeczenie o niezdolności do pracy w sprawie o ustalenie uprawnień do renty socjalnej (okresowej lub stałej) określające stopień niezdolności do pracy oraz związek tej niezdolności z okresem jej powstania (zgodnie z przepisami ustawy) jest wydawane na wniosek osoby ubiegającej się o to świadczenie lub jej przedstawiciela ustawowego.

Poza wyżej wymienionymi orzeczeniami, wydawanymi do celów rentowych, do zadań lekarzy orzeczników należy wydawanie orzeczeń:

- w związku z kontrolą prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy i wystawiania zaświadczeń lekarskich osób ubezpieczonych w ZUS (od 2007 roku – również sędziów i prokuratorów),
- o potrzebie rehabilitacji leczniczej w ramach prewencji rentowej ZUS, także na wniosek lekarza prowadzącego,
- w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom,
- w sprawach powypadkowych dotyczących oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu,
- w sprawach o przyznanie renty rodzinnej oraz dodatku pielęgnacyjnego dla osób pobierających rentę rodzinną,
- w sprawach świadczeń podlegających koordynacji w ramach UE,
- o przyznaniu świadczeń rzeczowych związanych ze skutkami wypadków przy pracy lub chorób zawodowych z zakresu stomatologii, szczepień ochronnych czy zaopatrzeniu w przedmioty ortopedyczne w zakresie określonym ustawą.

Wyżej wymienione orzeczenia nie są przedmiotem analizy w niniejszym opracowaniu.

Prezentowane w publikacji dane obejmują wyniki pełnego badania statystycznego.

1. ORZECZNICTWO LEKARSKIE W 2011 ROKU

W 2011 roku lekarze orzecznicy ZUS wydali 1 255,9 tys. orzeczeń, tj. o 7,9% więcej niż w roku poprzednim. Z tej liczby, orzeczenia wydane osobom ubiegającym się po raz pierwszy o świadczenie rentowe stanowiły 11,7 %, orzeczenia wydane w wyniku badań ponownych w sprawach rentowych - 31,0%, orzeczenia ustalające uszczerbek na zdrowiu - 8,1%, orzeczenia wydane emerytom w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego - 4,0%, orzeczenia w sprawie renty socjalnej – 3,4%, orzeczenia o potrzebie rehabilitacji leczniczej w okresie czasowej niezdolności do pracy - 2,4%, orzeczenia pierwszorazowe i ponowne ubiegającym się o rentę rodzinną oraz o dodatek pielęgnacyjny dla osób pobierających rentę rodzinną – 1,1%, a orzeczenia w związku z kontrolą prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy – 37,6%. Szczegółową strukturę wydanych przez lekarzy orzeczników w 2011 r. orzeczeń, będących przedmiotem dalszej analizy prezentuje tabl. 2.

Biorąc pod uwagę orzeczenia wydane w 2011 r. (bez orzeczeń w związku z kontrolą prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy i orzeczeń o potrzebie rehabilitacji leczniczej) odnotowujemy, że w stosunku do 17,2%, tj. 135,1 tys. ogółu badanych osób lekarze orzecznicy wydali orzeczenia negatywne, tj. stwierdzające brak niezdolności do pracy. W porównaniu z rokiem poprzednim liczba tych orzeczeń zmalała o 8,0%.

W grupie badanych w sprawach rentowych po raz pierwszy brak niezdolności do pracy stwierdzono w 9,4% przypadków, a w stosunku do 7,6% badanych wydano orzeczenia o braku okoliczności uzasadniających przyznanie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego. Brak całkowitej niezdolności do pracy dotyczył 0,2% badanych pierwszorazowo w celach rentowych.

W grupie badanych ponownie u 7,3% osób stwierdzono brak niezdolności do pracy, a w stosunku do 3,3% badanych wydano orzeczenia o braku okoliczności uzasadniających przyznanie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego. W przypadku 3,0% badanych orzeczono brak całkowitej niezdolności do pracy, a w stosunku do 2,1% brak całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji.

Wśród starających się po raz pierwszy i ponownie o rentę rodzinną bądź przyznanie dodatku pielęgnacyjnego dla pobierających rentę rodzinną orzeczenie negatywne otrzymało 13,3% badanych.

Wśród ubiegających się o rentę socjalną, odsetek orzeczeń negatywnych wynosił 24,3%.

W grupie osób badanych w sprawach powypadkowych dotyczących ustalenia procentowego uszczerbku na zdrowiu w 23,6% przypadków nie stwierdzono uszczerbku, a wśród emerytów ubiegających się o dodatek pielęgnacyjny u blisko co czwartej osoby orzeczono brak niezdolności do samodzielnej egzystencji (24,4%).

**TABL. 1 ORZECZENIA WYDANE PRZEZ LEKARZY ORZECZNIKÓW
W LATACH 2010-2011**

Rodzaj orzeczenia a – rok poprzedni =100		Liczba	W odsetkach
OGÓŁEM	2010	1 163 894	100,0
	2011	1 255 943	100,0
	a	107,9	x
z tego:			
orzeczenia pierwszorazowe dla celów rentowych*/	2010	143 474	12,3
	2011	146 444	11,7
	a	102,1	x
orzeczenia ponowne dla celów rentowych*/	2010	415 419	35,7
	2011	388 638	31,0
	a	93,6	x
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne o rentę rodzinną oraz o dodatek pielęgnacyjny dla osoby pobierającej rentę rodzinną	2010	11 289	1,0
	2011	13 892	1,1
	a	123,1	x
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom	2010	53 819	4,6
	2011	50 617	4,0
	a	94,1	x
orzeczenia powypadkowe dotyczące oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu	2010	101 215	8,7
	2011	101 970	8,1
	a	100,7	x
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawie renty socjalnej	2010	44 833	3,9
	2011	42 900	3,4
	a	95,7	x
orzeczenia o potrzebie rehabilitacji leczniczej na wniosek lekarza leczącego	2010	24 174	2,1
	2011	30 478	2,4
	a	126,1	x
orzeczenia w innych sprawach**/	2010	8 371	0,7
	2011	8 451	0,7
	a	101,0	x
orzeczenia w związku z kontrolą prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy	2010	361 300	31,0
	2011	472 553	37,6
	a	130,8	x

*/ łącznie z orzeczeniami stwierdzającymi uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego

**/ m.in. orzeczenia w sprawach świadczeń podlegających koordynacji

TABL. 2 ORZECZENIA WYDANE PRZEZ LEKARZY ORZECZNIKÓW W 2011 ROKU WEDŁUG USTALEŃ ORZECZNICZYCH

Rodzaj orzeczenia	Liczba	W odsetkach
OGÓLEM	1 255 943	X
z tego:		
orzeczenia pierwszorazowe dla celów rentowych*/	146 444	100,0
z tego ustalające:		
niezdolność do samodzielnej egzystencji	4 393	3,0
całkowitą niezdolność do pracy	15 437	10,6
brak całkowitej niezdolności do pracy	343	0,2
częściową niezdolność do pracy	23 447	16,0
celowość przekwalifikowania zawodowego	64	0,0
uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego	75 711	51,7
brak niezdolności do pracy dla celów rentowych	13 808	9,4
brak okoliczności uzasadniających przyznanie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego	11 100	7,6
nieustalona ocena**/	2 141	1,5
orzeczenia ponowne dla celów rentowych*/	388 638	100,0
z tego ustalające:		
niezdolność do samodzielnej egzystencji	24 590	6,3
brak niezdolności do samodzielnej egzystencji	8 309	2,1
całkowitą niezdolność do pracy	63 967	16,5
brak całkowitej niezdolności do pracy	11 662	3,0
częściową niezdolność do pracy	180 038	46,3
celowość przekwalifikowania zawodowego	211	0,1
uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego	56 575	14,6
brak niezdolności do pracy dla celów rentowych	28 541	7,3
brak okoliczności uzasadniających przyznanie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego	12 713	3,3
nieustalona ocena**/	2 032	0,5

**/ łącznie z orzeczeniami stwierdzającymi uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego*

***/ „nieustalone zjawisko” – brak informacji lub niepoprawna identyfikacja w przyjętych słownikach, np. słowniku oceny orzeczniczej, płci, wieku, województw, jednostek chorobowych*

TABL. 2 ORZECZENIA WYDANE PRZEZ LEKARZY ORZECZNIKÓW W 2011 ROKU WEDŁUG USTALEŃ ORZECZNICZYCH (cd.)

Rodzaj orzeczenia	Liczba	W odsetkach
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom	50 617	100,0
z tego ustalające:		
niezdolność do samodzielnej egzystencji	37 847	74,8
brak niezdolności do samodzielnej egzystencji	12 351	24,4
nieustalona ocena**/	419	0,8
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne o rentę rodzinną oraz o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego dla osoby pobierającej rentę rodzinną	13 892	100,0
z tego ustalające:		
niezdolność do samodzielnej egzystencji	4 964	35,7
brak niezdolności do samodzielnej egzystencji	653	4,7
całkowitą niezdolność do pracy	4 061	29,2
brak całkowitej niezdolności do pracy	616	4,5
częściową niezdolność do pracy	1 389	10,0
brak niezdolności do pracy dla celów rentowych	571	4,1
nieustalona ocena**/	1 638	11,8
orzeczenia powypadkowe dotyczące oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu	101 970	100,0
z tego ustalające:		
uszczerbek na zdrowiu	77 750	76,2
brak uszczerbku na zdrowiu	24 037	23,6
nieustalona ocena**/	183	0,2
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawie renty socjalnej	42 900	100,0
z tego ustalające:		
całkowitą niezdolność do pracy	32 363	75,5
brak całkowitej niezdolności do pracy	10 436	24,3
nieustalona ocena**/	101	0,2

**/ „nieustalone zjawisko” – brak informacji lub niepoprawna identyfikacja w przyjętych słownikach, np. słowniku oceny orzeczniczej, płci, wieku, województw, jednostek chorobowych

**TABL. 2 ORZECZENIA WYDANE PRZEZ LEKARZY ORZECZNIKÓW W 2011 ROKU
WEDŁUG USTALEŃ ORZECZNICZYCH (dok.)**

Rodzaj orzeczenia	Liczba	W odsetkach
orzeczenia o potrzebie rehabilitacji leczniczej na wniosek lekarza leczącego	30 478	100,0
z tego ustalające:		
potrzebę rehabilitacji leczniczej	23 650	77,6
brak potrzeby rehabilitacji leczniczej	6 818	22,4
nieustalona ocena**/	10	0,0
orzeczenia w związku z kontrolą prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy	472 553	100,0
z tego:		
potwierdzające prawidłowość zaświadczeń lekarskich	438 042	92,7
stwierdzające nieprawidłowość zaświadczeń lekarskich	34 511	7,3
orzeczenia w innych sprawach***/	8 451	100,0

**/ „nieustalone zjawisko” – brak informacji lub niepoprawna identyfikacja w przyjętych słownikach, np. słowniku oceny orzeczniczej, płci, wieku, województw, jednostek chorobowych

***/ m.in. orzeczenia w sprawach świadczeń podlegających koordynacji

2. ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE DLA CELÓW RENTOWYCH */ WYDANE W 2011 ROKU

W 2011 r. lekarze orzecznicy ZUS wydali po raz pierwszy dla celów rentowych łącznie 146,4 tys. orzeczeń, tj. o 3,1 tys. więcej niż w roku ubiegłym. Największą grupę (75,7 tys., tj. 51,7%) stanowiły orzeczenia wydane osobom, którym przyznano uprawnienie do świadczenia rehabilitacyjnego (tablice 21-26 i rys. 9-10). Łącznie z orzeczeniami stwierdzającymi brak okoliczności uzasadniających przyznanie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego, grupa ta liczyła 86,8 tys. orzeczeń, tj. 59,3% ogółu orzeczeń wydanych po raz pierwszy.

Spośród pozostałych 59,6 tys. orzeczeń wydanych w 2011 r. dla celów rentowych - 43,3 tys. (72,6%) to orzeczenia z ustaloną niezdolnością do pracy, 14,2 tys. orzeczeń, czyli 23,7% to orzeczenia o braku niezdolności do pracy, bądź braku całkowitej niezdolności do pracy, 64 orzeczenia stanowiące 0,1% to orzeczenia dla osób, którym ustalono celowość przekwalifikowania zawodowego. W przypadku 2,1 tys. orzeczeń, tj. 3,6% wystąpił brak informacji o ocenie orzeczniczej – określony jako „nieustalona ocena” - tabl. 3.

W porównaniu z rokiem poprzednim, liczba orzeczeń pozytywnych (43,3 tys. z ustalonym stopniem niezdolności do pracy) zmalała o 4,4%, a w strukturze orzeczeń według stopnia niezdolności do pracy, obserwujemy wzrost udziału orzeczeń o całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji o 2 pkt. procentowe przy jednoczesnym spadku orzeczeń o całkowitej niezdolności do pracy o 2,2 pkt. procentowego. W grupie badanych, którzy uzyskali orzeczenie o niezdolności do pracy - 23,5 tys. osób, tj. 54,2% uznano za częściowo niezdolne do pracy, 15,4 tys. (35,7%) uzyskało orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy, a 4,4 tys. (10,1%) o całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji (rys. 1).

Na podstawie art. 54, 55, 57, i 69 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 167, poz. 1322 z późn. zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 12 października 2001 r. (Dz. U. nr 131, poz. 1457) lekarze orzecznicy ZUS orzekając o niezdolności do pracy, w niektórych przypadkach ustalają jednocześnie potrzebę przeprowadzenia rehabilitacji leczniczej. Celem programu rehabilitacji leczniczej w ramach prewencji rentowej jest przywrócenie zdolności do pracy osobom, które w następstwie choroby są zagrożone długotrwałą niezdolnością do pracy i jednocześnie rokują odzyskanie tej zdolności po przeprowadzeniu rehabilitacji. W 2011 r. orzeczeń pierwszorazowych z ustalonym stopniem niezdolności do pracy i potrzebą rehabilitacji leczniczej orzeczono 2,2 tys., tj. - 5,2%.

**/ bez orzeczeń pierwszorazowych w sprawie renty socjalnej oraz orzeczeń o rentę rodzinną*

W związku z orzeczoną całkowitą niezdolnością do pracy w 1,3% przypadków ustalono potrzebę rehabilitacji leczniczej, a wśród osób z orzeczoną częściową niezdolnością do pracy w 8,6% przypadków (tabl. 4).

Podobnie jak w roku 2010, orzeczenia pierwszorazowe dla celów rentowych wydawane były częściej mężczyznom. W 2011 r. mężczyźni stanowili 64,8% tej grupy badanych.

Wśród osób, którym orzeczono całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji mężczyźni stanowili 64,7% badanych pierwszorazowo, a całkowitą bądź częściową niezdolność do pracy - 64,8%. (tabl. 4).

**TABL. 3 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE WYDANE
DLA CELÓW RENTOWYCH*/ W LATACH 2010-2011**

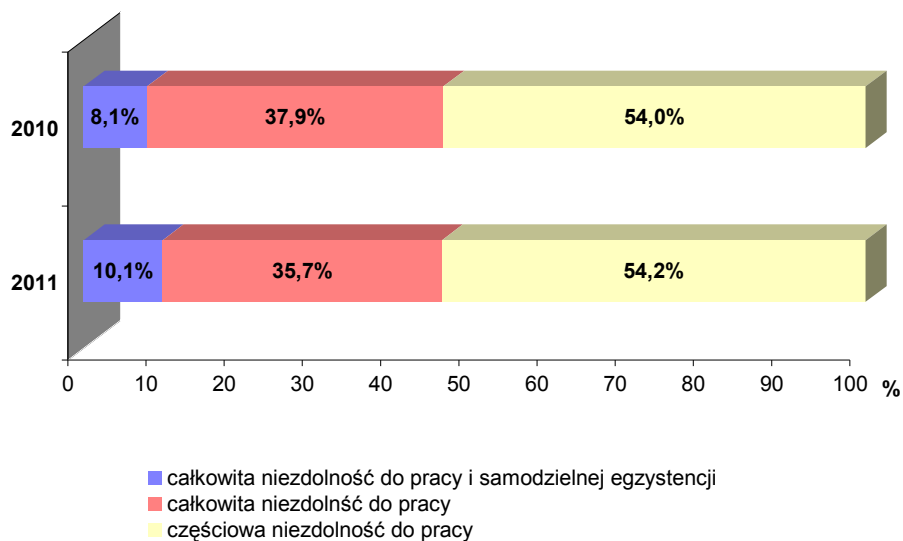
Orzeczenia a – rok poprzedni = 100		Liczba	W odsetkach
ORZECZENIA OGÓŁEM	2010	61 613	100,0
	2011	59 633	100,0
	a	96,8	x
z tego ustalające:			
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	2010	3 683	6,0
	2011	4 393	7,4
	a	119,3	x
całkowitą niezdolność do pracy	2010	17 196	27,9
	2011	15 437	25,9
	a	89,8	x
częściową niezdolność do pracy	2010	24 470	39,7
	2011	23 447	39,3
	a	95,8	x
celowość przekwalifikowania zawodowego	2010	88	0,1
	2011	64	0,1
	a	72,7	x
brak całkowitej niezdolności do pracy	2010	138	0,3
	2011	343	0,6
	a	248,6	x
brak niezdolności do pracy**/	2010	16 038	26,0
	2011	13 808	23,1
	a	86,1	x
nieustalona ocena***/		x	x
	2011	2 141	3,6
	a	x	x

*/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń w sprawie renty socjalnej oraz orzeczeń o rentę rodzinną

**/ dotyczy orzeczeń o braku częściowej niezdolności do pracy

***/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2

Rys. 1 Struktura orzeczeń pierwszorzazowych dla celów rentowych, w których ustalono stopień niezdolności do pracy w latach 2010-2011

TABL. 4 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE WYDANE DLA CELÓW RENTOWYCH*/, W KTÓRYCH USTALONO STOPIEŃ NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WEDŁUG PŁCI OSÓB BADANYCH

Stopień niezdolności do pracy	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety		Nieustalona płeć**/	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
ORZECZENIA OGÓŁEM	43 277	100,0	28 046	100,0	14 668	100,0	563	100,0
w tym z jednoczesną potrzebą rehabilitacji leczniczej	2 230	100,0	1 406	100,0	824	100,0	-	-
z tego ustalające:								
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	4 393	10,1	2 841	10,1	1 408	9,6	144	25,6
w tym z jednoczesną potrzebą rehabilitacji leczniczej	2	0,1	1	0,1	1	0,1	-	-
całkowitą niezdolność do pracy	15 437	35,7	10 007	35,7	5 074	34,6	356	63,2
w tym z jednoczesną potrzebą rehabilitacji leczniczej	208	9,3	136	9,6	72	8,8	-	-
częściową niezdolność do pracy	23 447	54,2	15 198	54,2	8 186	55,8	63	11,2
w tym z jednoczesną potrzebą rehabilitacji leczniczej	2 020	90,6	1 269	90,3	751	91,1	-	-

*/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń o celowość przekwalifikowania zawodowego, orzeczeń w sprawie renty socjalnej oraz orzeczeń o rentę rodzinną

**/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2

Orzekając o niezdolności do pracy lekarze orzecznicy ZUS ustalają związek przyczynowy niezdolności do pracy z okolicznością jej powstania. Rozróżnia się trzy rodzaje okoliczności:

- ogólny stan zdrowia,
- wypadki przy pracy oraz wypadki w szczególnych okolicznościach,
- choroby zawodowe.

Liczbę orzeczeń wydanych poszczególnym grupom osób oraz zróżnicowanie struktury tych orzeczeń według okoliczności powstania niezdolności do pracy przedstawiono w tablicach 5 i 6.

W 2011 roku, podobnie jak w latach ubiegłych, niezdolność do pracy najczęściej związana była z ogólnym stanem zdrowia. Takie orzeczenie otrzymało 96,2% osób badanych dla celów rentowych po raz pierwszy. Udział orzeczeń o niezdolności do pracy spowodowanej wypadkami przy pracy wyniósł 2,7% i spadł w stosunku do poziomu z ubiegłego roku o 0,2 punktu procentowego, natomiast orzeczenia o niezdolności do pracy z tytułu chorób zawodowych stanowiły 1,1% i ich liczba spadła o 0,2 punktu procentowego.

Dla porównania udział badanych, których niezdolność do pracy spowodowana została ogólnym stanem zdrowia wśród ubiegających się o ustalenie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego wynosił 99,0%.

TABL. 5 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE WYDANE DLA CELÓW RENTOWYCH*/, W KTÓRYCH USTALONO STOPIEŃ NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WEDŁUG OKOLICZNOŚCI POWSTANIA NIEZDOLNOŚCI ORAZ GRUP UBEZPIECZONYCH

Orzeczenia	Liczba	Okoliczności powstania niezdolności do pracy:		
		ogólny stan zdrowia	wypadki **/	choroby zawodowe
OGÓŁEM	43 100	41 477	1 164	459
z tego orzeczenia wydane:				
pracownikom ubiegającym się o rentę	37 038	35 522	1 065	451
osobom nie będącym pracownikami ubiegającym się o rentę	2 379	2 308	65	6
ubiegającym się o ustalenie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego	3 683	3 647	34	2

**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń o celowość przekwalifikowania zawodowego, orzeczeń w sprawie renty socjalnej, orzeczeń o rentę rodzinną, orzeczeń wydanych osobom ubiegającym się o rentę inwalidy wojennego, wojskowego oraz kombatancą*

***/ wypadki przy pracy i wypadki w szczególnych okolicznościach*

**TABL. 6 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH WYDANYCH DLA CELÓW RENTOWYCH*/
Z USTALONYM STOPNIEM NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WEDŁUG OKOLICZNOŚCI
POWSTANIA NIEZDOLNOŚCI ORAZ GRUP UBEZPIECZONYCH**

Orzeczenia	Ogółem	Okoliczności powstania niezdolności do pracy:		
		ogólny stan zdrowia	wypadki**/	choroby zawodowe
OGÓŁEM	100,0	96,2	2,7	1,1
z tego orzeczenia wydane:				
pracownikom ubiegającym się o rentę	100,0	95,9	2,9	1,2
osobom nie będącym pracownikami ubiegającym się o rentę	100,0	97,0	2,7	0,3
ubiegającym się o ustalenie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego	100,0	99,0	0,9	0,1

**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń o celowość przekwalifikowania zawodowego, orzeczeń w sprawie renty socjalnej, orzeczeń o rentę rodzinną, orzeczeń wydanych osobom ubiegającym się o rentę inwalidy wojennego, wojskowego oraz kombatancką*

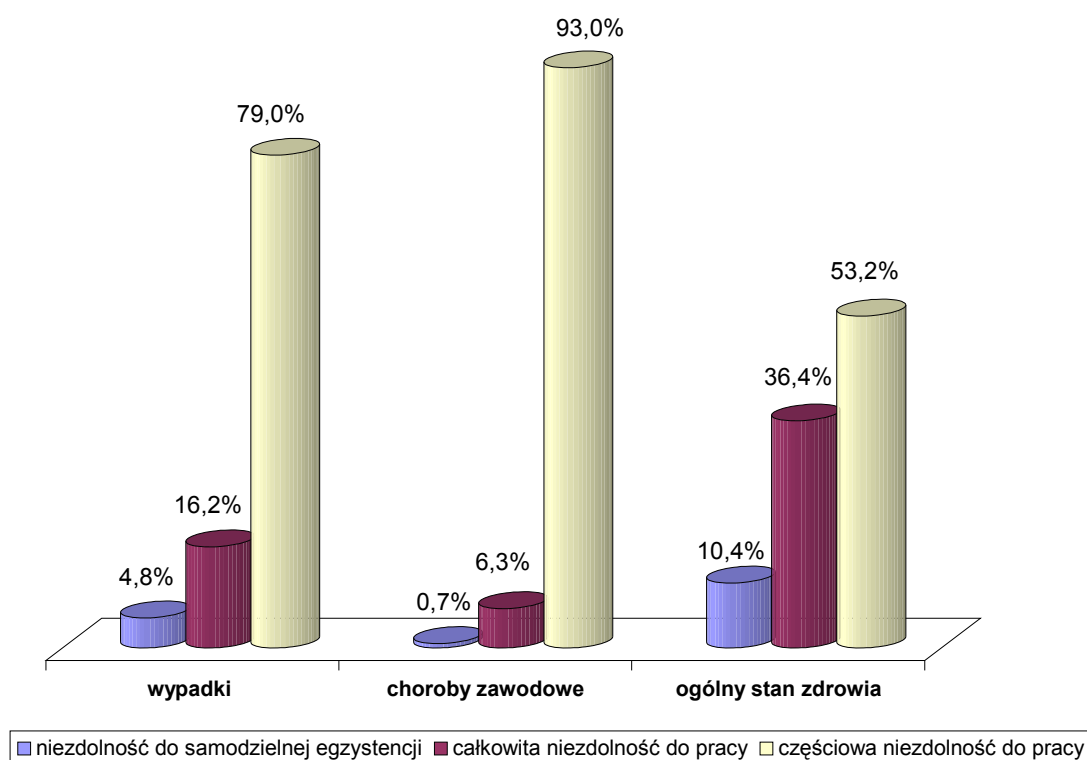
***/ wypadki przy pracy i wypadki w szczególnych okolicznościach*

W zależności od okoliczności powodujących niezdolność do pracy odmiennie kształtował się stopień tej niezdolności (rys. 2, tabl.7-8).

Spośród osób niezdolnych do pracy z tytułu tzw. ogólnego stanu zdrowia, 53,2% badanych otrzymało orzeczenie o częściowej niezdolności do pracy, 36,4% otrzymało orzeczenie o całkowitej niezdolności, a orzeczenia o całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji stanowiły 10,4% badanej zbiorowości.

Z grupy poszkodowanych w wypadkach - 79,0% badanych uznano za częściowo niezdolnych do pracy, 16,2% otrzymało orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy, a 4,8% o całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji. Natomiast w następstwie chorób zawodowych orzeczenie o częściowej niezdolności do pracy lekarze orzecznicy wydali w 93,0% przypadków, za całkowicie niezdolnych do pracy uznano 6,3% osób, a całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji orzeczono tylko w 0,7% przypadków.

Rys. 2 Struktura orzeczeń pierwszorzadowych wydanych dla celów rentowych, w których ustalono stopień niezdolności do pracy według okoliczności powstania tej niezdolności

Orzeczenia pierwszorzadowe dla celów rentowych, w których ustalono stopień niezdolności do pracy, w 66,4% przypadków wydano mężczyznom. Udział mężczyzn w tej populacji osób w porównaniu z rokiem poprzednim zmalał - o 1,6 punktu procentowego. Wśród poszkodowanych w wyniku wypadków udział mężczyzn wyniósł 84,0%, wśród badanych z ogólnego stanu zdrowia – 66,0%, a wśród osób niezdolnych do pracy w następstwie chorób zawodowych 50,4% (tabl. 7) .

**TABL. 7 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE WYDANE DLA CELÓW RENTOWYCH*/
W KTÓRYCH USTALONO STOPIEŃ NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WEDŁUG OKOLICZNOŚCI
POWSTANIA NIEZDOLNOŚCI ORAZ PŁCI OSÓB BADANYCH**

Orzeczenia	Liczba	Okoliczności powstania niezdolności do pracy:		
		ogólny stan zdrowia	wypadki **/	choroby zawodowe
Ogółem	43 100	41 477	1 164	459
z tego orzeczenia ustalające:				
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	4 367	4 308	56	3
całkowitą niezdolność do pracy	15 336	15 118	189	29
częściową niezdolność do pracy	23 397	22 051	919	427
Mężczyźni	27 943	26 703	993	247
z tego orzeczenia ustalające:				
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	2 822	2 770	51	1
całkowitą niezdolność do pracy	9 952	9 756	175	21
częściową niezdolność do pracy	15 169	14 177	767	225
Kobiety	14 601	14 223	167	211
z tego orzeczenia ustalające:				
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	1 401	1 395	4	2
całkowitą niezdolność do pracy	5 034	5 016	11	7
częściową niezdolność do pracy	8 166	7 812	152	202
Nieustalona płeć***/	556	551	4	1
z tego orzeczenia ustalające:				
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	144	143	1	-
całkowitą niezdolność do pracy	350	346	3	1
częściową niezdolność do pracy	62	62	-	-

**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń o celowość przekwalifikowania zawodowego, orzeczeń w sprawie renty socjalnej, orzeczeń o rentę rodzinną, orzeczeń wydanych osobom ubiegającym się o rentę inwalidy wojennego, wojskowego oraz kombatancką*

***/ wypadki przy pracy i wypadki w szczególnych okolicznościach*

****/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2*

TABL. 8 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH WYDANYCH DLA CELÓW RENTOWYCH*/, W KTÓRYCH USTALONO STOPIEŃ NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WEDŁUG OKOLICZNOŚCI POWSTANIA NIEZDOLNOŚCI ORAZ PŁCI OSÓB BADANYCH

Orzeczenia	Ogółem	Okoliczności powstania niezdolności do pracy:		
		ogólny stan zdrowia	wypadki **/	choroby zawodowe
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0
z tego orzeczenia ustalające:				
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	10,1	10,4	4,8	0,7
całkowitą niezdolność do pracy	35,6	36,4	16,2	6,3
częściową niezdolność do pracy	54,3	53,2	79,0	93,0
Mężczyźni	100,0	100,0	100,0	100,0
z tego orzeczenia ustalające:				
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	10,1	10,4	5,1	0,4
całkowitą niezdolność do pracy	35,6	36,5	17,6	8,5
częściową niezdolność do pracy	54,3	53,1	77,3	91,1
Kobiety	100,0	100,0	100,0	100,0
z tego orzeczenia ustalające:				
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	9,6	9,8	2,4	1,0
całkowitą niezdolność do pracy	34,5	35,3	6,6	3,3
częściową niezdolność do pracy	55,9	54,9	91,0	95,7
Nieustalona płeć***/	100,0	100,0	100,0	100,0
z tego orzeczenia ustalające:				
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	9,6	9,8	2,4	1,0
całkowitą niezdolność do pracy	34,5	35,3	6,6	3,3
częściową niezdolność do pracy	55,9	54,9	91,0	95,7

**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń o celowość przekwalifikowania zawodowego, orzeczeń w sprawie renty socjalnej, orzeczeń o rentę rodzinną, orzeczeń wydanych osobom ubiegającym się o rentę inwalidy wojennego, wojskowego oraz kombatancką*

***/ wypadki przy pracy i wypadki w szczególnych okolicznościach*

****/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2*

Z analizy przestrzennego zróżnicowania orzeczeń pierwszorazowych z ustalonym stopniem niezdolności do pracy wydanych w 2011 r. wynika, że najczęściej wydano ich w województwach: mazowieckim - 15,0%, śląskim - 12,5% i wielkopolskim - 12,3%. Najmniej takich orzeczeń odnotowujemy w województwach: podlaskim (1,4%), opolskim (1,7%), świętokrzyskim (2,1%) oraz lubuskim (2,9%) – tabl. 9.

Najwyższy udział orzeczeń o całkowitej niezdolności do pracy (łącznie z orzeczeniami o całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji) w ogólnej liczbie orzeczeń z ustalonym stopniem niezdolności do pracy wystąpił w województwie podlaskim i opolskim – odpowiednio wynosił 59,7% i 59,5% (rys.3). Stosunkowo wysoki ten udział, wystąpił również w województwach: lubuskim - 53,0% oraz pomorskim - 51,5%. Orzekanie o częściowej niezdolności do pracy było relatywnie najwyższe w województwie świętokrzyskim (rys. 4). Udział orzeczeń o częściowej niezdolności do pracy wynosił w tym województwie 69,2%. W dalszej kolejności były to województwa: podkarpackie - 58,5%, wielkopolskie – 58,4%, warmińsko-mazurskie – 56,1% oraz kujawsko-pomorskie – 55,8%. Dla całego kraju udziały te wynosiły odpowiednio: 45,7% i 54,3%.

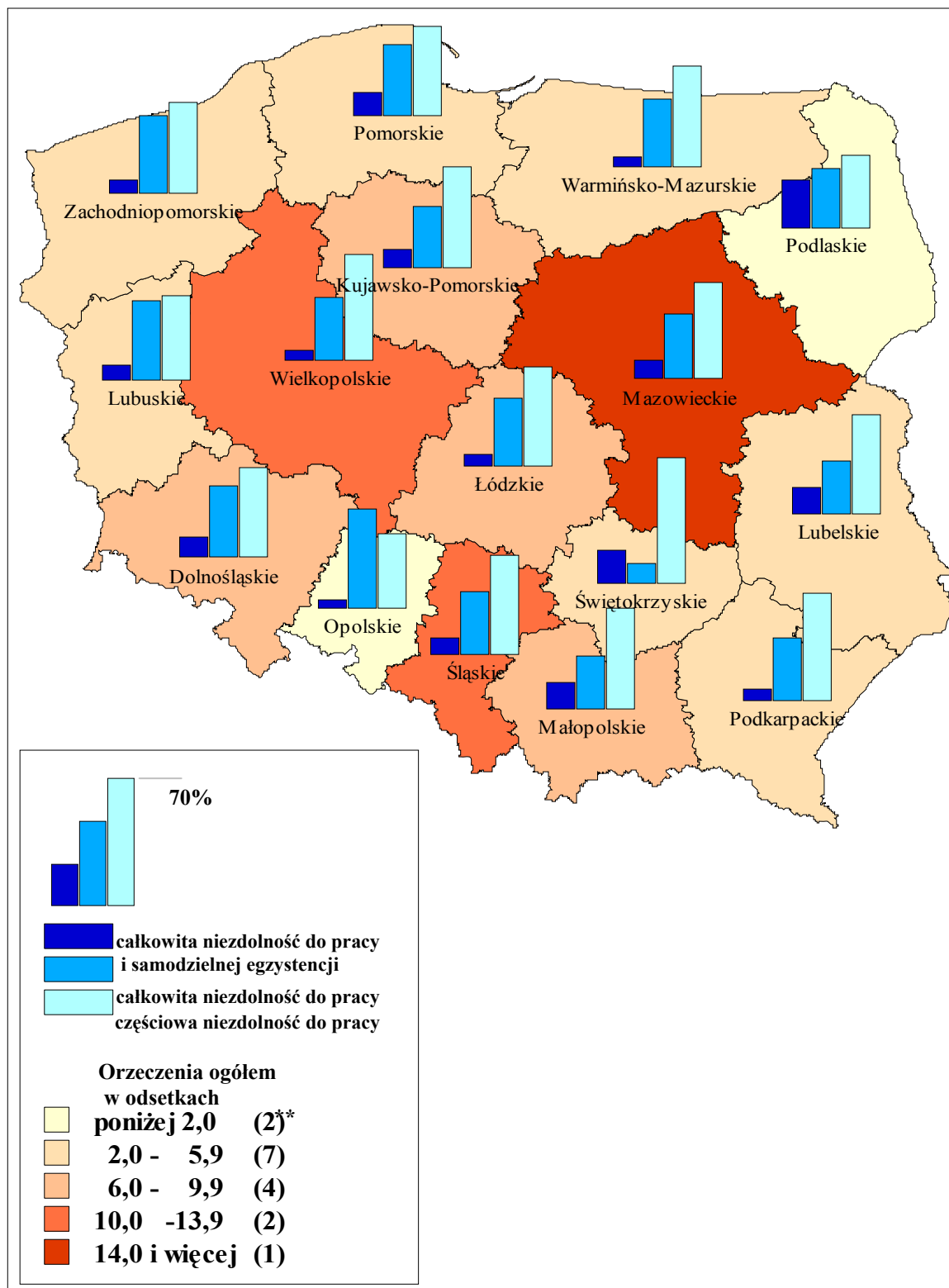
TABL. 9 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH WYDANYCH DLA CELÓW RENTOWYCH*/, W KTÓRYCH USTALONO STOPIEŃ NIEZDOLNOŚCI DO PRACY W WOJEWÓDZTWACH

Województwo	Orzeczenia
OGÓŁEM	100,0
Dolnośląskie	7,3
Kujawsko-pomorskie	7,5
Lubelskie	5,7
Lubuskie	2,9
Łódzkie	7,2
Małopolskie	6,4
Mazowieckie	15,0
Opolskie	1,7
Podkarpackie	4,6
Podlaskie	1,4
Pomorskie	3,7
Śląskie	12,5
Świętokrzyskie	2,1
Warmińsko-mazurskie	3,4
Wielkopolskie	12,3
Zachodniopomorskie	4,5
Nieustalone województwo**/	1,8

**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń o celowość przekwalifikowania zawodowego, orzeczeń w sprawie renty socjalnej, orzeczeń o rentę rodzinną, orzeczeń wydanych osobom ubiegającym się o rentę inwalidy wojennego, wojskowego oraz kombatancką*

***/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2*

Rys. 3 Struktura orzeczeń pierwszorazowych dla celów rentowych, w których ustalono stopień niezdolności do pracy według województw i stopnia niezdolności

* bez orzeczeń wydanych osobom ubiegającym się o rentę inwalidy wojennego, wojskowego lub kombatancką oraz bez orzeczeń wydanych w sprawie rent rodzinnych i dodatku pielęgnacyjnego dla osób pobierających rentę rodzinną

** liczba województw

Orzeczenia pierwszorazowe

Wyniki analizy orzeczeń pierwszorazowych wydanych dla celów rentowych w 2011 r. potwierdziły, że najczęściej powstawanie niezdolności do pracy powodowały choroby związane z ogólnym stanem zdrowia. Były to choroby układu krążenia - 22,2% ogółu orzeczeń, nowotwory - 21,4%, choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego - 11,9%, zaburzenia psychiczne - 10,6%, urazy kości, stawów i tkanek miękkich – 7,9% oraz choroby układu nerwowego - 7,7% (tabl. 10, 11 i rys. 5). Wymienione choroby były przyczyną wydania łącznie 81,7% ogółu orzeczeń pierwszorazowych dla celów rentowych ustalających niezdolność do pracy.

W porównaniu z rokiem 2010 spadła liczba orzeczeń w zakresie każdej z wymienionych grup chorobowych.

Całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji powodowały głównie nowotwory (52,3% przypadków w tej grupie badanych), całkowitą niezdolność do pracy – nowotwory (37,8%) i choroby układu krążenia (21,8%), natomiast częściową niezdolność do pracy - choroby układu krążenia (24,3%), choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego (18,8%) i choroby psychiczne (13,5%).

W zależności od płci osób badanych struktura grup chorobowych kształtowała się odmiennie. U mężczyzn niezdolność do pracy powstawała najczęściej na skutek chorób układu krążenia - 28,1% przypadków, nowotworów - 17,5% i chorób układu kostno-stawowego, mięśniowego – 10,7%, natomiast u kobiet spowodowana była w 28,0% przypadków chorobami nowotworowymi, w 15,5% przypadków zaburzeniami psychicznymi oraz chorobami układu kostno-stawowego, mięśniowego – 14,5% (tabl. 12, rys. 6).

**TABL. 10 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE DLA CELÓW RENTOWYCH*/, W KTÓRYCH
USTALONO STOPIEŃ NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WYDANE W LATACH 2010-2011
WEDŁUG WYBRANYCH GRUP CHOROBYCH**

Grupy chorobowe a – rok poprzedni = 100	Liczba	Orzeczenia ustalające:			
		niezdolność do samodzielnej egzystencji	całkowitą niezdolność do pracy	częściową niezdolność do pracy	
OGÓŁEM	2010 2011 a	45 349 43 277 95,4	3 683 4 393 119,3	17 196 15 437 89,8	24 470 23 447 95,8
w tym:					
nowotwory	2010 2011 a	10 511 9 265 88,1	2 245 2 298 102,4	7 159 5 832 81,5	1 107 1 135 102,5
zaburzenia psychiczne	2010 2011 a	4 935 4 602 93,3	86 86 100,0	1 548 1 346 87,0	3 301 3 170 96,0
choroby układu nerwowego	2010 2011 a	3 611 3 321 92,0	317 369 116,4	895 722 80,7	2 399 2 230 93,0
choroby układu krążenia	2010 2011 a	10 607 9 603 90,5	579 531 91,7	3 769 3 365 89,3	6 259 5 707 91,2
choroby układu oddechowego	2010 2011 a	1 155 1 115 96,5	16 17 106,3	241 229 95,0	898 869 96,8
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	2010 2011 a	5 421 5 144 94,9	25 36 144,0	723 689 95,3	4 673 4 419 94,6
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	2010 2011 a	4 007 3 422 85,4	241 254 105,4	1 143 886 77,5	2 623 2 282 87,0
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	2010 2011 a	1 085 959 88,4	29 25 86,2	182 187 102,7	874 747 85,5
choroby układu trawiennego	2010 2011 a	1 184 975 82,3	30 28 93,3	512 383 74,8	642 564 87,9
choroby oka i przydatków oka	2010 2011 a	884 786 88,9	55 50 90,9	269 225 83,6	560 511 91,3
choroby układu moczowo-płciowego	2010 2011 a	597 553 92,6	29 43 148,3	358 328 91,6	210 182 86,7

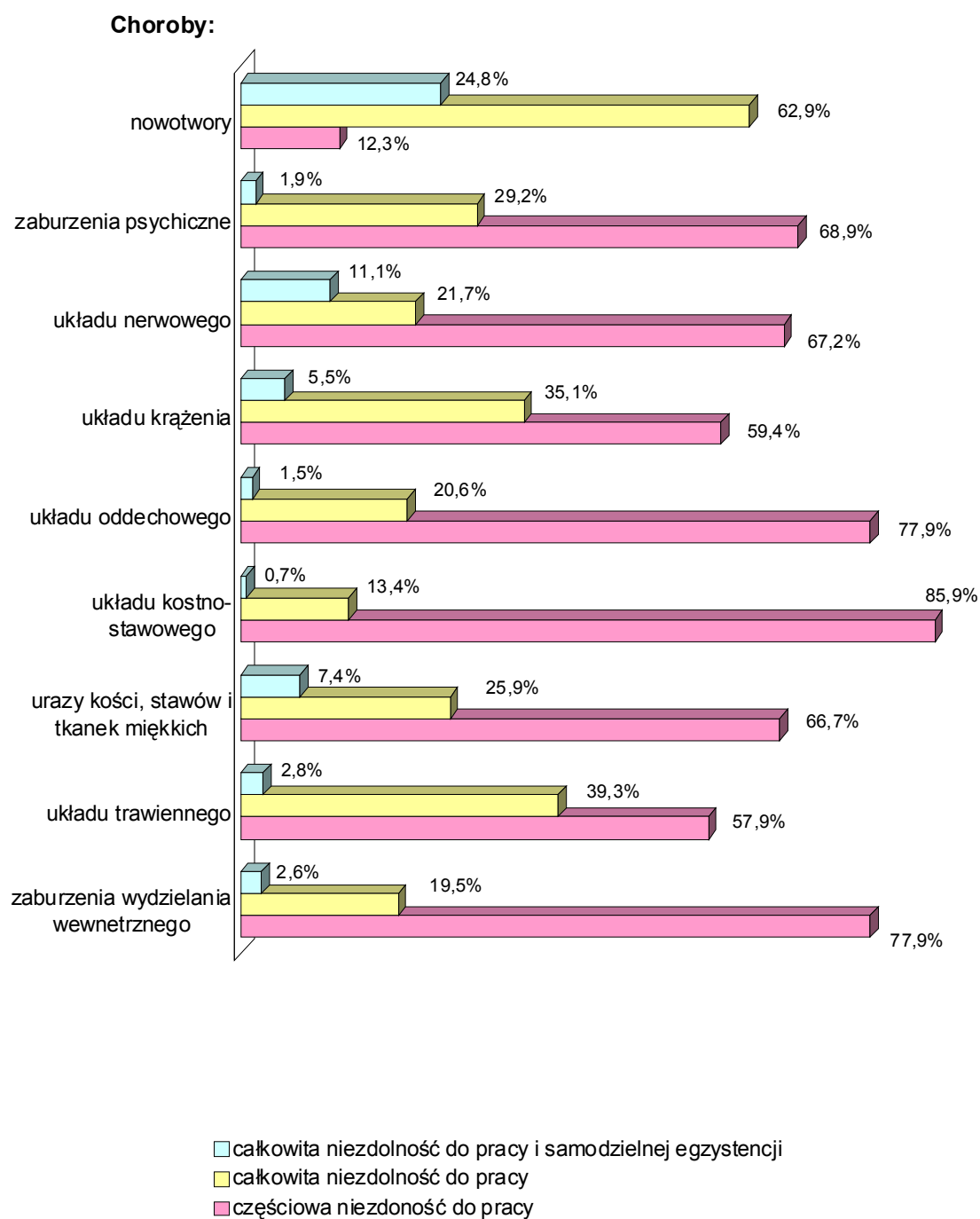
**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń o celowość przekwalifikowania zawodowego, orzeczeń w sprawie renty socjalnej oraz orzeczeń o rentę rodzinną*

TABL. 11 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH DLA CELÓW RENTOWYCH*/, W KTÓRYCH USTALONO STOPIEŃ NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WYDANYCH W LATACH 2010-2011 WEDŁUG WYBRANYCH GRUP CHOROBYCH

Grupy chorobowe		Ogółem	Orzeczenia ustalające:		
			niezdolność do samodzielnej egzystencji	całkowitą niezdolność do pracy	częściową niezdolność do pracy
OGÓŁEM	2010	100,0	100,0	100,0	100,0
	2011	100,0	100,0	100,0	100,0
w tym:					
nowotwory	2010	23,2	61,0	41,6	4,5
	2011	21,4	52,3	37,8	4,8
zaburzenia psychiczne	2010	10,9	2,3	9,0	13,5
	2011	10,6	2,0	8,7	13,5
choroby układu nerwowego	2010	8,0	8,6	5,2	9,8
	2011	7,7	8,4	4,7	9,5
choroby układu krążenia	2010	23,4	15,7	21,9	25,6
	2011	22,2	12,1	21,8	24,3
choroby układu oddechowego	2010	2,5	0,4	1,4	3,7
	2011	2,6	0,4	1,5	3,7
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	2010	12,0	0,7	4,2	19,1
	2011	11,9	0,8	4,5	18,8
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	2010	8,8	6,5	6,6	10,7
	2011	7,9	5,8	5,7	9,7
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	2010	2,4	0,8	1,1	3,6
	2011	2,2	0,6	1,2	3,2
choroby układu trawiennego	2010	2,6	0,8	3,0	2,6
	2011	2,3	0,6	2,5	2,4
choroby oka i przydatków oka	2010	1,9	1,5	1,6	2,3
	2011	1,8	1,1	1,5	2,2
choroby układu moczowo-płciowego	2010	1,3	0,8	2,1	0,9
	2011	1,3	1,0	2,1	0,8

*/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń o celowość przekwalifikowania zawodowego, orzeczeń w sprawie renty socjalnej oraz orzeczeń o rentę rodzinną

Rys. 5 Struktura orzeczeń pierwszorazowych wydanych dla celów rentowych, w których ustalono stopień niezdolności do pracy według wybranych grup chorobowych

TABL. 12 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE DLA CELÓW RENTOWYCH*/, W KTÓRYCH USTALONO STOPIEŃ NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WEDŁUG PŁCI OSÓB BADANYCH I WYBRANYCH GRUP CHOROBYCH

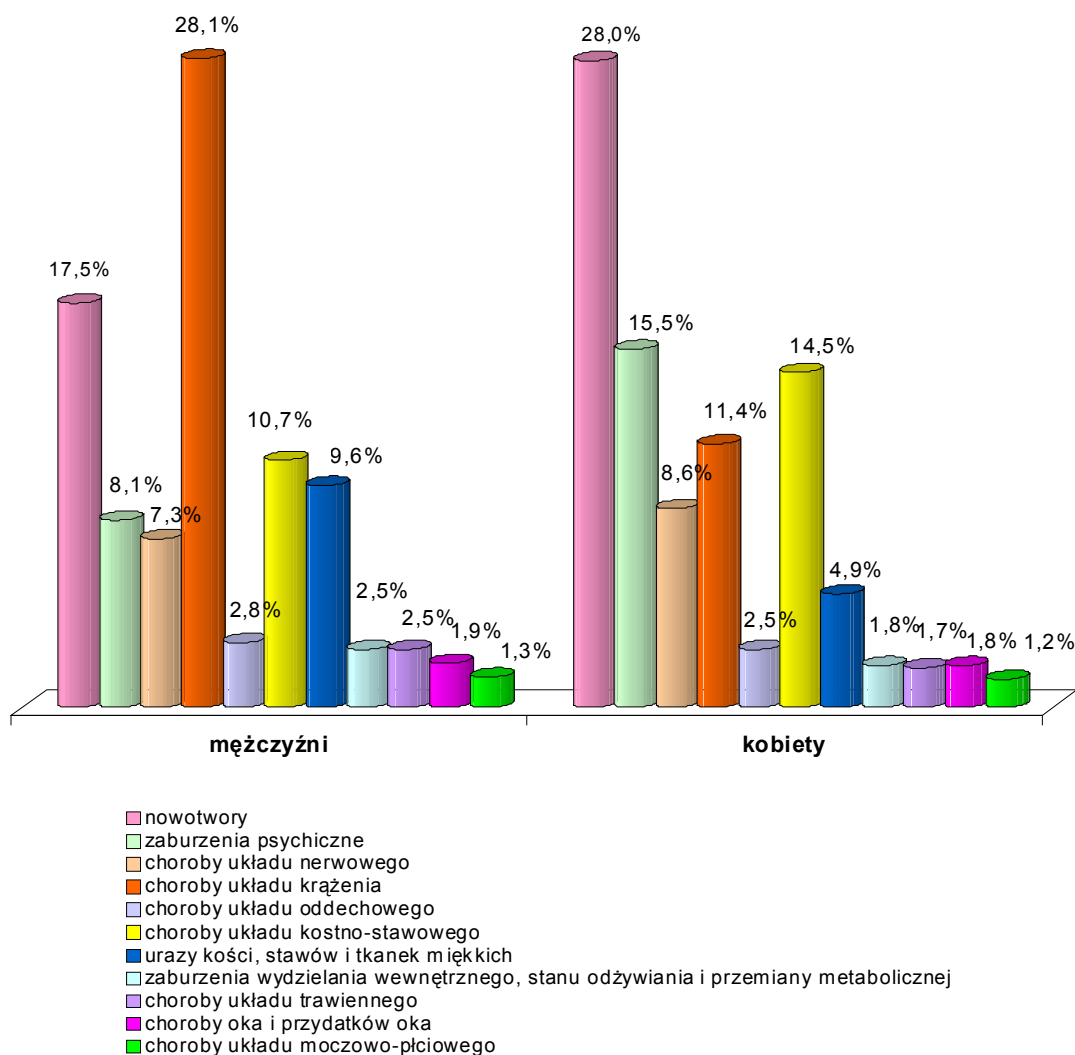
Wyszczególnienie	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety		Nieustalona płeć**/	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
OGÓŁEM	43 277	100,0	28 046	100,0	14 668	100,0	563	100,0
w tym :								
nowotwory	9 265	21,4	4 919	17,5	4 102	28,0	244	43,3
zaburzenia psychiczne	4 602	10,6	2 274	8,1	2 280	15,5	48	8,5
choroby układu nerwowego	3 321	7,7	2 042	7,3	1 264	8,6	15	2,7
choroby układu krążenia	9 603	22,2	7 867	28,1	1 666	11,4	70	12,4
choroby układu oddechowego	1 115	2,6	736	2,8	368	2,5	11	2,0
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	5 144	11,9	3 010	10,7	2 123	14,5	11	2,0
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	3 422	7,9	2 684	9,6	712	4,9	26	4,6
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywienia i przemiany metabolicznej	959	2,2	689	2,5	263	1,8	7	1,2
choroby układu trawiennego	975	2,3	688	2,5	254	1,7	33	5,9
choroby oka i przydatków oka	786	1,8	525	1,9	259	1,8	2	0,4
choroby układu moczowo-płciowego	553	1,3	375	1,3	173	1,2	5	0,9

**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń o celowość przekwalifikowania zawodowego, orzeczeń w sprawie renty socjalnej oraz orzeczeń o rentę rodzinną*

***/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2*

Średni wiek osób badanych w 2011 r., którym orzeczono niezdolność do pracy w sprawach rentowych wynosił 50,3 lat (mężczyźni – 51,4 lat, kobiety – 48,2 lat). Najliczniejszą grupą, tj. 53,5% ogółu badanych stanowiły osoby z przedziału wiekowego 50 - 59 lat. Niezależnie od stopnia niezdolności do pracy odsetek badanych w tym przedziale wiekowym był podobny. Wśród osób z ustaloną całkowitą niezdolnością do pracy i samodzielnej egzystencji wynosił 53,4%, z całkowitą niezdolnością do pracy – 52,0%, a w grupie osób z orzeczoną częściową niezdolnością do pracy – 54,6%. Kształtowanie się średniego wieku badanych w zależności od schorzenia będącego przyczyną niezdolności do pracy oraz stopnia tej niezdolności prezentują tablice 13 - 15.

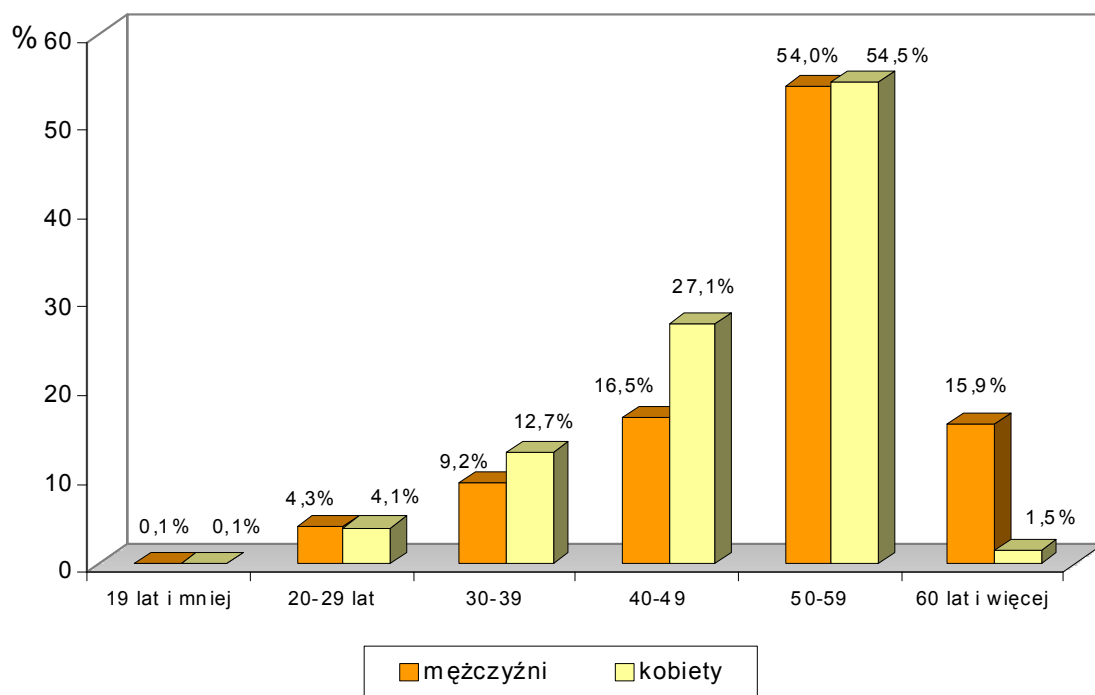
Rys. 6 Struktura orzeczeń pierwszorazowych rentowych, w których ustalono stopień niezdolności do pracy według wybranych grup chorobowych i płci osób badanych

Na skutek chorób układu krążenia oraz chorób układu oddechowego, niezależnie od stopnia niezdolności do pracy, osobom w wieku 50-59 lat wydano ponad 55% orzeczeń o niezdolności do pracy. Natomiast w przypadku orzeczeń wydanych osobom z zaburzeniami psychicznymi, z urazami kości, stawów i tkanek miękkich czy też chorobami układu nerwowego, odsetek rencistów w tym wieku był już znacznie niższy.

Najwyższy odsetek rencistów poniżej 40 roku życia - wystąpił wśród osób z urazami kości, stawów i tkanek miękkich i wynosił 31,9%.

Rys. 7 Struktura wieku osób badanych po raz pierwszy dla celów rentowych, którym ustalono stopień niezdolności do pracy

TABL. 13 STRUKTURA ORZECZEŃ%, W KTÓRYCH USTALONO CAŁKOWITĄ NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY I SAMODZIELNEJ EGZYSTENCJI WEDŁUG WIEKU OSÓB BADANYCH ORAZ WYBRANYCH GRUP CHOROBYCH

Grupy chorobowe	Ogółem	Wiek osób badanych								Średni wiek w latach
		19 lat i mniej	20-29	30-39	40-49	50-59	60-64	65 lat i więcej	nies ustalony wiek**/	
OGÓŁEM	100,0	0,2	4,3	8,3	19,4	53,4	10,3	1,1	3,0	50,8
w tym:										
nowotwory	100,0	0,1	1,4	5,4	19,6	60,1	8,7	0,3	4,4	52,0
zaburzenia psychiczne	100,0	-	-	9,3	19,8	41,9	23,3	5,7	-	53,8
choroby układu nerwowego	100,0	0,3	11,7	16,6	22,5	38,5	7,9	1,0	1,5	46,4
choroby układu krążenia	100,0	-	0,4	5,3	17,5	57,1	15,6	2,8	1,3	53,7
choroby układu oddechowego	100,0	-	11,8	-	23,5	58,8	5,9	-	-	50,0
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	100,0	-	8,4	11,1	11,1	55,6	5,5	8,3	-	50,3
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	100,0	1,2	21,3	21,6	22,4	26,1	4,3	-	3,1	41,0
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	100,0	-	-	12,0	16,0	44,0	24,0	-	4,0	52,1
choroby układu trawiennego	100,0	-	-	10,7	35,7	39,3	-	-	14,3	48,7
choroby oka i przydatków oka	100,0	-	16,0	14,0	26,0	34,0	6,0	4,0	-	45,5
choroby układu moczowo-płciowego	100,0	-	16,2	14,0	21,0	37,4	9,2	-	2,2	45,8

*/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń o celowość przekwalifikowania zawodowego, orzeczeń w sprawie renty socjalnej oraz orzeczeń o rentę rodzinną

**/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2

TABL. 14 STRUKTURA ORZECZEŃ*/, W KTÓRYCH USTALONO CAŁKOWITĄ NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY WEDŁUG WIEKU OSÓB BADANYCH ORAZ WYBRANYCH GRUP CHOROBOWYCH

Grupy chorobowe	Ogółem	Wiek osób badanych								Średni wiek w latach
		19 lat i mniej	20-29	30-39	40-49	50-59	60-64	65 lat i więcej	nieustalony wiek**/	
OGÓŁEM	100,0	0,1	4,6	10,5	19,9	52,0	10,0	0,9	2,0	50,1
w tym:										
nowotwory	100,0	0,0	2,0	8,0	19,3	58,7	9,5	0,3	2,2	51,3
zaburzenia psychiczne	100,0	0,5	15,0	26,0	22,4	28,5	4,1	1,2	2,3	42,8
choroby układu nerwowego	100,0	0,3	7,2	16,9	23,8	42,6	7,6	0,4	1,2	47,3
choroby układu krążenia	100,0	-	1,0	4,2	15,8	60,8	15,6	1,3	1,3	53,8
choroby układu oddechowego	100,0	-	2,1	3,5	10,9	55,6	17,9	5,2	4,8	54,9
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	100,0	0,1	4,0	11,9	23,2	50,3	7,5	2,3	0,7	49,8
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	100,0	0,6	13,1	18,1	24,3	37,5	4,7	0,2	1,5	44,5
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	100,0	-	1,6	10,1	23,0	49,8	12,8	1,1	1,6	51,1
choroby układu trawiennego	100,0	-	2,8	9,1	29,6	45,0	5,7	0,5	7,3	48,9
choroby oka i przydatków oka	100,0	-	11,5	18,6	24,4	38,8	5,8	-	0,9	45,4
choroby układu moczowo-płciowego	100,0	0,3	8,3	14,7	25,0	41,8	8,5	0,9	0,5	47,4

**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń o celowość przekwalifikowania zawodowego, orzeczeń w sprawie renty socjalnej oraz orzeczeń o rentę rodzinną*
***/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2*

TABL. 15 STRUKTURA ORZECZEŃ*/, W KTÓRYCH USTALONO CZĘŚCIOWĄ NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY WEDŁUG WIEKU OSÓB BADANYCH ORAZ WYBRANYCH GRUP CHOROBYCH

Grupy chorobowe	Ogółem	Wiek osób badanych								Średni wiek w latach
		19 lat i mniej	20-29	30-39	40-49	50-59	60-64	65 lat i więcej	nieustalony wiek**/	
OGÓŁEM	100,0	0,1	3,9	10,5	20,0	54,6	10,1	0,7	0,1	50,3
w tym:										
nowotwory	100,0	0,3	3,1	11,9	22,1	54,5	7,9	0,1	0,1	49,7
zaburzenia psychiczne	100,0	0,1	5,7	15,7	25,8	47,2	4,9	0,3	0,3	47,6
choroby układu nerwowego	100,0	0,1	6,5	14,7	24,0	48,3	6,3	0,1	-	47,7
choroby układu krążenia	100,0	0,0	0,4	2,8	13,3	66,1	16,7	0,5	0,2	54,3
choroby układu oddechowego	100,0	0,2	1,1	4,1	12,3	57,5	17,8	7,0	-	54,9
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	100,0	0,0	2,2	9,9	20,6	57,6	9,3	0,4	0,0	50,8
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	100,0	0,2	11,2	19,1	23,4	40,4	5,3	0,4	0,0	45,5
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	100,0	-	2,0	8,4	19,8	58,9	10,4	0,4	0,1	51,4
choroby układu trawiennego	100,0	0,2	5,2	14,7	25,0	48,1	6,6	0,1	0,1	48,2
choroby oka i przydatków oka	100,0	0,4	6,3	13,3	22,1	50,3	7,6	-	-	48,7
choroby układu moczowo-płciowego	100,0	1,1	9,9	13,7	25,3	44,6	3,8	1,1	0,5	46,4

*/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń o celowość przekwalifikowania zawodowego, orzeczeń w sprawie renty socjalnej oraz orzeczeń o rentę rodzinną

**/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2

W zależności od charakteru i stopnia naruszenia organizmu oraz rokowań do odzyskania zdolności do pracy lekarz orzecznik określa przewidywany czas trwania niezdolności do pracy. Po jego upływie dalsze prawo do renty uzależnione jest od wydania nowego orzeczenia przez lekarza orzecznika na wniosek osoby zainteresowanej. Gdy naruszenie sprawności organizmu nie rokuje poprawy wówczas lekarz orzecznik wydaje orzeczenie na czas nieokreślony (bezterminowe).

W 2011 r. orzeczenia bezterminowe stanowiły 5,3% ogólnej liczby orzeczeń pierwszorazowych o niezdolności do pracy, a więc były wydawane nieznacznie rzadziej niż w roku poprzednim. W 2010 r. odsetek takich orzeczeń wynosił 5,8%.

Przeciętny okres ważności orzeczeń wydanych w 2011 r. ustalających niezdolność do pracy wynosił 16,2 miesiący. Orzeczenia wydawane na okres do dwóch lat stanowiły 84,2% ogółu orzeczeń pierwszorazowych rentowych z ustalonym stopniem niezdolności do pracy. W roku 2010 odsetek tych orzeczeń wynosił 82,3%.

Strukturę orzeczeń według okresu ich ważności zaprezentowano w tablicy 16, natomiast strukturę orzeczeń wydanych na czas określony obrazuje rys. 8.

Z przedstawionych danych w tabl. 16 wynika, że w analizowanym 2011 roku przeważały orzeczenia wydane na okres od 10 do 12 miesięcy. Takie orzeczenia otrzymało 35,7% badanych, a w 34,2% przypadków przewidywano, że niezdolność potrwa od 13 do 24 miesięcy.

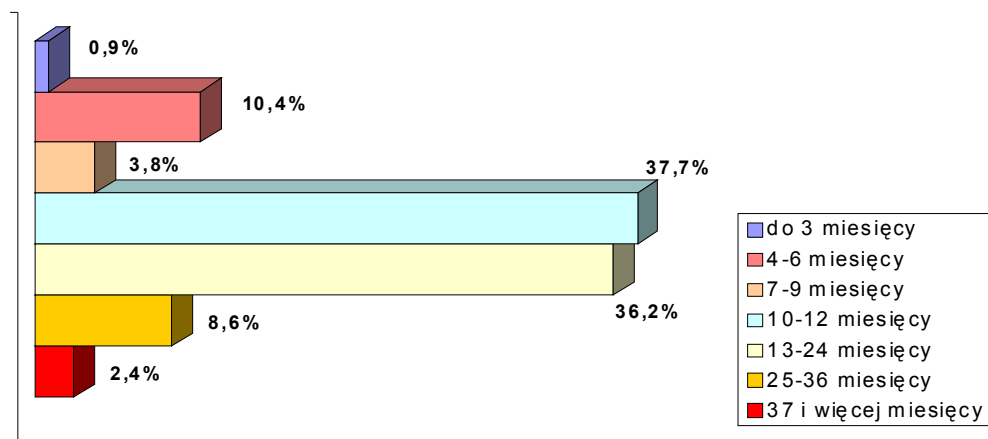
TABL. 16 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE DLA CELÓW RENTOWYCH*/, W KTÓRYCH USTALONO STOPIEŃ NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WEDŁUG PRZEWIDYWANEGO OKRESU TRWANIA NIEZDOLNOŚCI

Okres ważności orzeczeń	Ogółem		Orzeczenia ustalające:					
			całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji		całkowitą niezdolność do pracy		częściową niezdolność do pracy	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
OGÓŁEM	43 277	100,0	4 393	100,0	15 437	100,0	23 447	100,0
z tego wydane na okres:								
do 3 miesięcy	370	0,9	8	0,2	76	0,5	286	1,2
4 – 6 miesięcy	4 254	9,8	150	3,4	835	5,4	3 269	13,9
7 – 9 miesięcy	1 564	3,6	92	2,1	461	3,0	1 011	4,3
10 – 12 miesięcy	15 435	35,7	1 733	39,4	5 536	35,9	8 166	34,9
13 – 24 miesięcy	14 815	34,2	1 582	36,0	5 797	37,6	7 436	31,8
25 – 36 miesięcy	3 496	8,1	381	8,7	1 394	9,0	1 721	7,3
37 miesięcy i więcej	976	2,3	122	2,8	357	2,3	497	2,1
bezterminowe	2 292	5,3	320	7,3	940	6,1	1 032	4,4
nieustalony okres**/	75	0,1	5	0,1	41	0,2	29	0,1
Przeciętny okres niezdolności do pracy	16,2	x	17,1	x	16,9	x	15,6	x

**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń o celowość przekwalifikowania zawodowego, orzeczeń w sprawie renty socjalnej oraz orzeczeń o rentę rodzinną*

***/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2*

Rys. 8 Struktura orzeczeń pierwszorazowych rentowych, w których ustalono stopień niezdolności do pracy wydanych na czas określony według przewidywanego okresu trwania niezdolności

Okres ważności orzeczeń zależy istotnie od stopnia naruszenia sprawności organizmu oraz od orzeczonego przez lekarza orzecznika stopnia niezdolności do pracy. Strukturę orzeczeń pierwszorazowych według przewidywanego okresu trwania niezdolności do pracy oraz porównanie dynamiki orzeczeń wydanych w latach 2010-2011 przedstawiono w tabl. 17 i 18.

W przypadku całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji, przeciętny okres ważności orzeczeń wynosił 17,1 miesięcy, wśród osób z całkowitą niezdolnością do pracy okres ten wynosił 16,9 miesięcy, a dla orzeczeń z częściową niezdolnością do pracy – 15,6 miesięcy.

Wśród osób z orzeczoną całkowitą niezdolnością do pracy i samodzielnej egzystencji orzeczenia bezterminowe otrzymało 7,3% badanych, z orzeczoną całkowitą niezdolnością do pracy stanowiły one 6,1%, a z częściową niezdolnością do pracy 4,4%. W roku poprzednim udział tych orzeczeń wynosił odpowiednio 8,6%, 7,2% i 4,5%.

Największe zmiany w porównaniu z rokiem poprzednim obserwujemy w liczbie orzeczeń wydanych na okres 10-12 miesięcy. Wzrost ich udziału w orzeczeniach ogółem (bez orzeczeń bezterminowych) wyniósł 2,1 punktu procentowego - z 35,6% w 2010 r. na 37,7% w roku 2011 (rys. 8).

TABL. 17 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE DLA CELÓW RENTOWYCH*/ WEDŁUG STOPNIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY I PRZEWIDYWANEGO OKRESU TRWANIA NIEZDOLNOŚCI W LATACH 2010-2011

Okres ważności orzeczeń a – rok poprzedni = 100	Liczba	Orzeczenia ustalające			
		całkowitą niezdolność do pracy i samodziel- nej egzystencji	całkowitą niezdolność do pracy	częściową niezdolność do pracy	
OGÓŁEM	2010	45 349	3 683	17 196	24 470
	2011	43 277	4 393	15 437	23 447
	a	95.4	119.3	89.8	95.8
z tego wydane na okres:					
do 3 miesięcy	2010	368	16	65	287
	2011	370	8	76	286
	a	100.5	50.0	116.9	99.7
4 – 6 miesięcy	2010	4 041	137	775	3 129
	2011	4 254	150	835	3 269
	a	105.3	109.5	107.7	104.5
7 – 9 miesięcy	2010	1 552	86	419	1 047
	2011	1 564	92	461	1 011
	a	100.8	107.0	110.0	96.6
10 – 12 miesięcy	2010	15 215	1 349	5 769	8 097
	2011	15 435	1 733	5 536	8 166
	a	101,4	128,5	96,0	100,9
13 – 24 miesięcy	2010	16 155	1 285	6 663	8 207
	2011	14 815	1 582	5 797	7 436
	a	91.7	123.1	87.0	90.6
25 – 36 miesięcy	2010	4 258	384	1 830	2 044
	2011	3 496	381	1 394	1 721
	a	82,1	99,2	76,2	84,2
37 miesięcy i więcej	2010	1 119	108	443	568
	2011	976	122	357	497
	a	87.2	113.0	80.6	87.5
bezterminowe	2010	2 641	318	1 232	1 091
	2011	2 292	320	940	1 032
	a	86.8	100.6	76.3	94.6
nieustalony okres niezdolności do pracy**/	2010	x	x	x	x
	2011	75	5	41	29
	a	x	x	x	x

**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń o celowość*

przekwalifikowania zawodowego, orzeczeń w sprawie renty socjalnej oraz orzeczeń o rentę rodzinną

***/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2*

**TABL. 18 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH DLA CELÓW RENTOWYCH*/
WEDŁUG STOPNIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY ORAZ PRZEWIDYWANEGO
OKRESU TRWANIA NIEZDOLNOŚCI W LATACH 2010-2011**

Okres ważności orzeczeń		Ogółem	Orzeczenia ustalające:		
			całkowitą niezdolność do pracy i samodziel- nej egzystencji	całkowitą niezdolność do pracy	częściową niezdolność do pracy
OGÓŁEM	2010	100,0	8,1	37,9	54,0
	2011	100,0	10,1	35,7	54,2
z tego wydane na okres:					
do 3 miesięcy	2010	100,0	4,3	17,7	78,0
	2011	100,0	2,2	20,5	77,3
4 – 6 miesięcy	2010	100,0	3,4	19,2	77,4
	2011	100,0	3,5	19,6	76,9
7 – 9 miesięcy	2010	100,0	5,5	27,0	67,5
	2011	100,0	5,9	29,5	64,6
10 – 12 miesięcy	2010	100,0	8,9	37,9	53,2
	2011	100,0	11,2	35,9	52,9
13 – 24 miesięcy	2010	100,0	8,0	41,2	50,8
	2011	100,0	10,7	39,1	50,2
25 – 36 miesięcy	2010	100,0	9,0	43,0	48,0
	2011	100,0	10,9	39,9	49,2
37 miesięcy i więcej	2010	100,0	9,6	39,6	50,8
	2011	100,0	12,5	36,6	50,9
bezterminowe	2010	100,0	12,0	46,7	41,3
	2011	100,0	14,0	41,0	45,0
nieustalony okres niezdolności do pracy**/	2010	100,0	x	x	x
	2011	100,0	6,6	54,7	38,7

*/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń o celowość przekwalifikowania zawodowego, orzeczeń w sprawie renty socjalnej oraz orzeczeń o rentę rodzinną
**/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2

Długość okresu ważności orzeczeń wydanych przez lekarzy orzeczników uzależniona jest również od rodzaju schorzenia. Orzeczenia bezterminowe najczęściej uzyskiwały osoby, u których występują choroby układu krążenia (24,1%) i choroby nowotworowe (19,9%).

Analizując poszczególne rodzaje chorób według okresu ważności orzeczenia, najwyższy odsetek badanych, którym wydano orzeczenie bezterminowe wystąpił wśród osób dotkniętych chorobami oka i przydatków oka - 13,6% i chorobami układu oddechowego - 13,2 %. Najlepsze rokowania co do odzyskania zdolności do pracy dotyczyły osób z urazami kości, stawów i tkanek miękkich oraz chorobami układu kostno-stawowego, mięśniowego, gdyż odpowiednio 69,3% i 59,9% orzeczeń o niezdolności do pracy w tych grupach chorobowych wydana została na okres do 12 miesięcy.

W dalszej kolejności były to osoby, u których stwierdzono choroby układu trawiennego - 59,1% oraz choroby psychiczne - 57,0% orzeczeń wydanych do 12 miesięcy (tabl. 19, 20).

TABL. 19 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH DLA CELÓW RENTOWYCH*/, W KTÓRYCH USTALONO STOPIEŃ NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WEDŁUG PRZEWIDYWANEGO OKRESU TRWANIA NIEZDOLNOŚCI I PRZYCZYN CHOROBOWYCH

Grupy chorobowe	Ogółem	Orzeczenia wydane na czas określony:							bezterminowo	nieustalony okres niezdolności do pracy**/	przeciętny okres niezdolności do pracy
		do 3 miesięcy	4 - 6	7 - 9	10 - 12	13 - 24	25 - 36	37 miesięcy i więcej			
OGÓŁEM	100,0	0,9	9,8	3,6	35,7	34,2	8,1	2,3	5,3	0,1	16,2
w tym:											
nowotwory	100,0	0,1	3,0	1,8	35,8	42,6	9,7	2,0	4,9	0,1	17,8
zaburzenia psychiczne	100,0	0,8	9,8	3,0	43,4	31,1	6,3	1,6	3,9	0,1	15,6
choroby układu nerwowego	100,0	0,5	9,9	4,1	35,3	33,0	9,2	3,2	4,8	0,0	16,9
choroby układu krążenia	100,0	0,6	7,9	3,1	36,4	36,4	7,7	2,1	5,8	0,0	16,4
choroby układu oddechowego	100,0	1,2	7,3	1,7	27,0	38,2	8,8	2,5	13,2	0,1	16,2
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	100,0	1,6	19,8	5,8	32,7	28,4	6,2	1,8	3,7	0,0	14,4
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	100,0	2,9	22,4	8,5	35,5	21,7	4,5	1,5	2,9	0,1	12,9
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	100,0	0,4	8,4	3,6	33,9	36,3	8,9	3,2	5,2	0,1	17,1
choroby układu trawiennego	100,0	0,9	11,4	4,5	42,3	29,5	4,7	1,2	5,3	0,2	14,2
choroby oka i przydatków oka	100,0	0,1	5,7	1,9	22,3	31,4	16,3	8,7	13,6	-	20,1
choroby układu moczowo-płciowego	100,0	0,5	4,5	1,3	20,1	42,0	21,3	5,6	4,3	0,4	21,9

**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń o celowość przekwalifikowania zawodowego, orzeczeń w sprawie renty socjalnej oraz orzeczeń o rentę rodzinną*

***/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2*

Orzeczenia pierwszorazowe

**TABL. 20 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH DLA CELÓW RENTOWYCH*/
W KTÓRYCH USTALONO STOPIEŃ NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WEDŁUG PRZYCZYŃ
CHOROBOWYCH I PRZEWIDYWANEGO OKRESU TRWANIA NIEZDOLNOŚCI**

Grupy chorobowe	Ogółem	Orzeczenia wydane na czas określony:							bezter- minowo	nieus- talony okres niezdol- ności do pracy**/
		do 3 mie- sięcy	4 - 6	7 - 9	10 - 12	13 - 24	25 - 36	37 mie- sięcy i więcej		
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
w tym:										
nowotwory	21,4	5,1	6,5	10,7	21,5	26,6	25,6	19,0	19,9	6,7
zaburzenia psychiczne	10,6	9,7	10,6	8,8	12,9	9,7	8,4	7,4	7,8	10,7
choroby układu nerwowego	7,7	5,1	7,7	8,7	7,6	7,4	8,8	10,9	6,9	1,3
choroby układu krążenia	22,2	15,7	17,7	19,1	22,7	23,6	21,0	20,8	24,1	2,7
choroby układu oddechowego	2,6	3,5	1,9	1,2	2,0	2,9	2,8	2,9	6,4	2,7
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	11,9	22,7	23,9	18,9	10,9	9,9	9,1	9,6	8,3	1,3
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	7,9	26,5	18,0	18,6	7,9	5,0	4,4	5,7	4,4	2,7
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	2,2	1,1	1,9	2,2	2,1	2,3	2,4	3,2	2,2	1,3
choroby układu trawiennego	2,3	2,4	2,6	2,8	2,7	1,9	1,3	1,1	2,3	2,7
choroby oka i przydatków oka	1,8	0,3	1,1	1,0	1,1	1,7	3,7	7,0	4,7	-
choroby układu moczowo-płciowego	1,3	0,8	0,6	0,4	0,7	1,6	3,4	3,2	1,0	2,7

**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń o celowość*

przekwalifikowania zawodowego, orzeczeń w sprawie renty socjalnej oraz orzeczeń o rentę rodzinną

***/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2*

3. ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE UPRAWNIAJĄCE DO ŚWIADCZENIA REHABILITACYJNEGO WYDANE W 2011 ROKU

Zgodnie z ustawą z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2005 r. nr 31, poz. 267 tekst jednolity) świadczenie rehabilitacyjne przysługuje ubezpieczonemu, który po wyczerpaniu zasiłku chorobowego jest nadal niezdolny do pracy, a dalsze leczenie lub rehabilitacja lecznicza rokują odzyskanie zdolności do pracy. Przysługuje ono na okres nie dłuższy niż 12 miesięcy.

W 2011 r. orzeczenia pierwszorazowe lekarzy orzeczników, w których ustalono uprawnienie do świadczenia rehabilitacyjnego otrzymało – 75,7 tys. osób i w porównaniu do roku poprzedniego ich liczba wzrosła o 7,0%. W 46,4% przypadków uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego orzekano w związku z chorobami układu kostno-stawowego i mięśniowego - 23,8% oraz z urazami kości, stawów i tkanek miękkich – 22,6%. W dalszej kolejności uprawnienie do świadczenia rehabilitacyjnego przyznawano w związku z chorobami układu krążenia - 11,6%, zaburzeniami psychicznymi – 10,8%, chorobami nowotworowymi – 8,5% i chorobami układu nerwowego - 8,2%. Strukturę procentową orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego wydanych przez lekarzy orzeczników w ramach badań pierwszorazowych według wybranych grup chorobowych i płci zawiera tabl. 21 i rys. 9.

I tak, w przypadku badanych mężczyzn główną przyczyną orzekania świadczenia rehabilitacyjnego były urazy kości, stawów i tkanek miękkich – 29,8% ogółu orzeczeń wydanych mężczyznom, choroby układu kostno-stawowego – 22,4% oraz choroby układu krążenia – 15,7%. Wśród kobiet były to choroby układu kostno-stawowego – 25,5%, zaburzenia psychiczne – 16,3%, urazy kości, stawów i tkanek miękkich – 13,8% oraz choroby nowotworowe – 12,2%.

Główną okolicznością powodującą przyznanie uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, podobnie jak w przypadku orzeczeń pierwszorazowych rentowych z ustalonym stopniem niezdolności do pracy, był ogólny stan zdrowia. W związku z tą okolicznością wydano 93,9% uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego. Na skutek wypadków przy pracy ustalono 6,0% uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego, a w związku z chorobami zawodowymi tylko 0,1%.

Przeciętny okres niezdolności do pracy dla osób uprawnionych do świadczenia rehabilitacyjnego wynosił 4,9 miesiąca. Orzeczenia o najdłuższym okresie, tj. 10 - 12 miesięcy najczęściej uzyskiwały osoby, u których występują choroby nowotworowe (46,8%) i choroby układu krążenia (14,3%).

*Orzeczenia pierwszorazowe
Świadczenie rehabilitacyjne*

Rozpatrując poszczególne rodzaje chorób według okresu ważności orzeczenia, najwyższy odsetek badanych, którym wydano orzeczenie o najdłuższym okresie wystąpił również wśród osób dotkniętych chorobami nowotworowymi - 31,2 %, oraz w drugiej kolejności chorobami oka i przydatków oka – 9,2%.

TABL. 21 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE USTALAJĄCE UPRAWNIENIA DO ŚWIADCZENIA REHABILITACYJNEGO WEDŁUG PŁCI I WYBRANYCH GRUP CHOROBYCH

Grupy chorobowe	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety		Nieustalona płeć*/	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
OGÓLEM	75 711	100,0	41 617	100,0	34 004	100,0	90	100,0
w tym:								
nowotwory	6 431	8,5	2 256	5,4	4 157	12,2	18	20,0
zaburzenia psychiczne	8 148	10,8	2 616	6,3	5 526	18,3	6	6,7
choroby układu nerwowego	6 239	8,2	3 116	7,5	3 121	9,2	2	2,2
choroby układu krążenia	8 748	11,6	6 537	15,7	2 203	6,5	8	8,9
choroby układu oddechowego	1 072	1,4	572	1,4	499	1,5	1	1,1
choroby układu trawiennego	1 570	2,1	1 045	2,5	522	1,5	3	3,3
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	18 024	23,8	9 336	22,4	8 679	25,5	9	10,0
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	17 123	22,6	12 406	29,8	4 705	13,8	12	13,3
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	996	1,3	480	1,2	515	1,5	1	1,1
choroby zakaźne i pasożytnicze	730	1,0	431	1,0	297	0,9	2	2,2
choroby oka i przydatków oka	478	0,8	359	0,9	118	0,3	1	1,1
choroby układu moczowo-płciowego	634	0,8	220	0,5	413	1,2	1	1,1

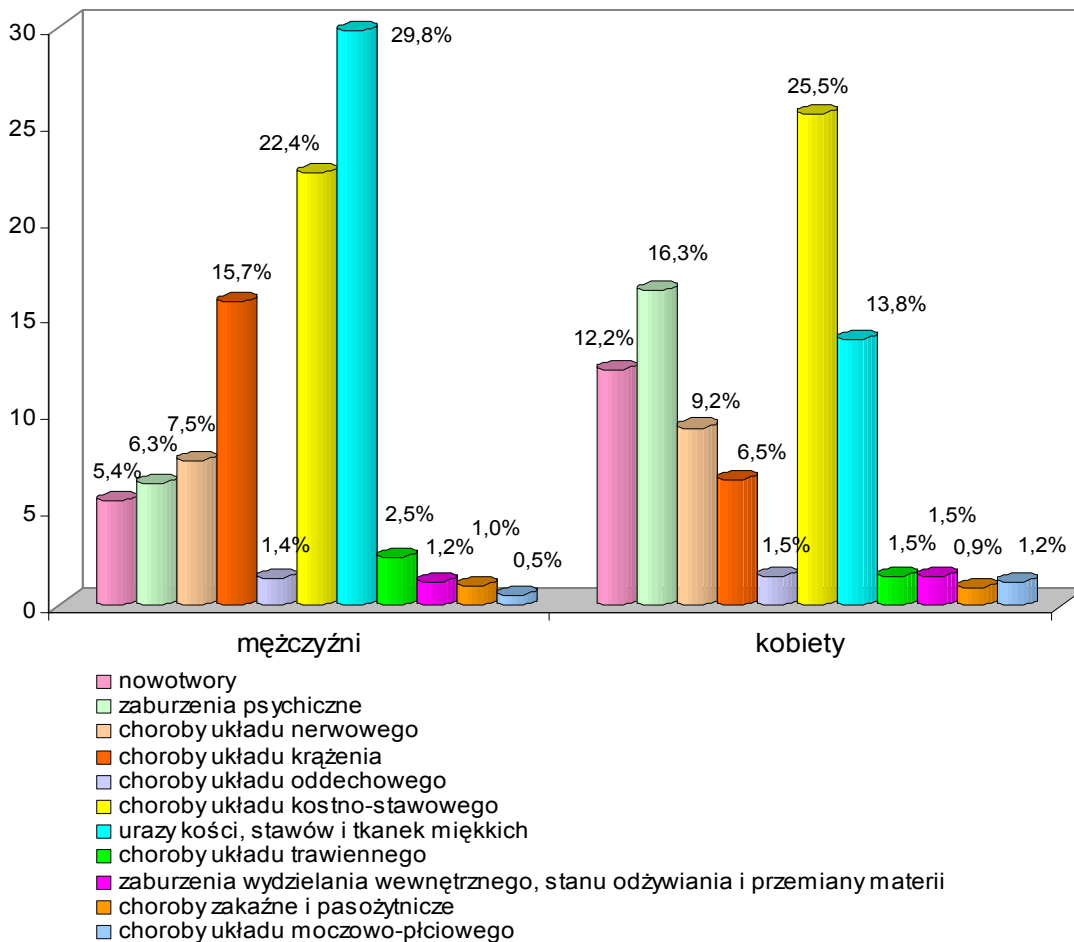
**/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2*

**TABL. 22 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE USTALAJĄCE UPRAWNIENIA
DO ŚWIADCZENIA REHABILITACYJNEGO W LATACH 2010-2011
WEDŁUG WYBRANYCH GRUP CHOROBYCH**

Grupy chorobowe a – okres poprzedni = 100		Liczba	Mężczyźni	Kobiety	Nieustalona płeć*/
OGÓŁEM	2010	70 742	40 032	30 710	x
	2011	75 711	41 617	34 004	90
	a	107,0	104,0	110,7	x
w tym:					
nowotwory	2010	6 031	2 098	3 933	x
	2011	6 431	2 256	4 157	18
	a	106,6	107,5	105,7	x
zaburzenia psychiczne	2010	7 553	2 515	5 038	x
	2011	8 148	2 616	5 526	6
	a	107,9	104,0	109,7	x
choroby układu nerwowego	2010	6 369	3 351	3 018	x
	2011	6 239	3 116	3 121	2
	a	98,0	93,0	103,4	x
choroby układu krążenia	2010	8 665	6 437	2 228	x
	2011	8 748	6 537	2 203	8
	a	101,0	101,6	98,9	x
choroby układu oddechowego	2010	1 029	563	466	x
	2011	1 072	572	499	1
	a	104,2	101,6	107,1	x
choroby układu trawiennego	2010	1 513	1 016	497	x
	2011	1 570	1 045	522	3
	a	103,8	102,9	105,0	x
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	2010	16 732	9 054	7 678	x
	2011	18 024	9 336	8 679	9
	a	107,7	103,1	113,0	x
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	2010	17 466	12 746	4 720	x
	2011	17 123	12 406	4 705	12
	a	98,0	97,3	99,7	x
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	2010	1 027	554	473	x
	2011	996	480	515	1
	a	97,0	86,6	108,9	x
choroby zakaźne i pasożytnicze	2010	766	487	279	x
	2011	730	431	297	2
	a	95,3	88,5	106,5	x
choroby oka i przydatków oka	2010	474	339	135	x
	2011	478	359	118	1
	a	100,8	105,9	87,4	x
choroby układu moczowo-płciowego	2010	631	208	423	x
	2011	634	220	413	1
	a	100,5	105,8	97,6	x

*/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2

Rys. 9 Struktura orzeczeń pierwszorazowych ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego według wybranych grup chorobowych i płci

Średni wiek osób, którym ustalono uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego wynosił 45,0 lat (w przypadku mężczyzn – 45,5 lat, w przypadku kobiet – 44,4 lat) i w porównaniu do roku poprzedniego nie uległ zmianie. Osoby w wieku 40 – 59 lat stanowiły blisko 2/3 ogółu uprawnionych do świadczenia rehabilitacyjnego (tabl. 23).

Najmłodszy badani, przeciętnie w wieku 41,6 lat, to świadczeniobiorcy z urazami kości, stawów i tkanek miękkich, najstarsi natomiast (przeciętnie w wieku 51,1 lat) to ubezpieczeni, u których wystąpiły choroby układu krążenia (tabl. 23).

TABL. 23 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH USTALAJĄCYCH UPRAWNIENIA DO ŚWIADCZENIA REHABILITACYJNEGO WEDŁUG WIEKU OSÓB BADANYCH ORAZ WYBRANYCH GRUP CHOROBYCH

Grupy chorobowe	Ogółem	Wiek osób badanych							Nieustalony wiek*/	Średni wiek w latach
		19 lat i mniej	20-29	30-39	40-49	50-59	60-64	65 lat i więcej		
OGÓŁEM	100,0	0,2	10,4	19,7	26,7	39,4	3,5	0,0	0,1	45,0
w tym:										
nowotwory	100,0	0,1	5,5	14,9	29,9	45,7	3,6	0,1	0,2	47,1
zaburzenia psychiczne	100,0	0,1	9,4	24,4	29,4	34,9	1,8	0,0	0,0	44,0
choroby układu nerwowego	100,0	0,1	7,5	22,4	29,3	38,0	2,7	0,0	-	45,1
choroby układu krążenia	100,0	0,0	2,2	6,7	22,9	60,5	7,5	0,1	0,1	51,1
choroby układu oddechowego	100,0	-	5,5	14,7	26,3	48,3	5,1	0,1	-	47,8
choroby układu trawienia	100,0	0,3	9,8	22,5	28,5	36,2	2,4	0,1	0,2	44,4
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	100,0	0,1	7,0	18,9	28,2	42,2	3,6	0,0	0,0	46,1
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	100,0	0,7	18,4	24,1	25,1	29,3	2,4	0,0	0,0	41,6
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	100,0	-	5,1	14,9	29,2	45,9	4,8	0,1	-	47,6
choroby zakaźne i pasożytnicze	100,0	0,2	10,4	19,7	26,7	39,5	3,5	-	-	43,2
choroby oka i przydatków oka	100,0	-	9,8	20,9	21,6	39,9	7,8	-	-	46,1
choroby układu moczowo-płciowego	100,0	0,2	11,1	19,3	32,4	33,3	3,7	-	-	44,4

**/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2*

TABL. 24 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH USTALAJĄCYCH UPRAWNIENIA DO ŚWIADCZENIA REHABILITACYJNEGO WEDŁUG PRZEWIDYWANEGO OKRESU TRWANIA NIEZDOLNOŚCI I WYBRANYCH GRUP CHOROBYCH

Grupy chorobowe	Ogółem	Orzeczenia wydane na okres:				Przeciętny okres niezdolności do pracy
		do 3 miesięcy	4 - 6	7 - 9	10 - 12	
OGÓŁEM	100,0	28,7	61,6	4,0	5,7	4,9
w tym:						
nowotwory	100,0	9,6	50,3	8,9	31,2	7,6
zaburzenia psychiczne	100,0	25,8	67,9	3,6	2,7	4,8
choroby układu nerwowego	100,0	30,5	63,9	2,6	3,0	4,6
choroby układu krążenia	100,0	21,0	66,9	5,1	7,0	5,4
choroby układu oddechowego	100,0	30,3	64,3	2,7	2,7	4,6
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	100,0	33,3	62,1	3,1	1,5	4,4
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	100,0	31,6	63,2	3,3	1,9	4,5
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	100,0	31,1	61,5	3,3	4,1	4,8
choroby układu trawiennego	100,0	36,4	53,7	5,1	4,8	4,7
choroby oka i przydatków oka	100,0	22,2	62,1	6,5	9,2	5,6
choroby układu moczowo-płciowego	100,0	45,6	45,4	3,0	6,0	4,5

TABL. 25 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH USTALAJĄCYCH UPRAWNIENIA DO ŚWIADCZENIA REHABILITACYJNEGO WEDŁUG WYBRANYCH GRUP CHOROBYCH I PRZEWIDYWANEGO OKRESU TRWANIA NIEZDOLNOŚCI

Grupy chorobowe	Ogółem	Orzeczenia wydane na okres:				Przeciętny okres niezdolności do pracy
		do 3 miesięcy	4 - 6	7 - 9	10 - 12	
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	4,9
w tym:						
nowotwory	8,5	2,9	6,9	18,5	46,8	7,6
zaburzenia psychiczne	10,8	9,7	11,9	9,4	5,2	4,8
choroby układu nerwowego						4,6
choroby układu krążenia	11,6	8,5	12,6	14,4	14,3	5,4
choroby układu oddechowego	1,4	1,5	1,5	0,9	0,7	4,6
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	23,8	27,6	24,0	17,8	6,6	4,4
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	22,6	24,9	23,3	18,5	7,7	4,5
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	1,3	1,4	1,3	1,1	0,9	4,8
choroby układu trawiennego	2,1	2,6	1,8	2,6	1,8	4,7
choroby oka i przydatków oka	0,6	0,5	0,6	1,0	1,0	5,6
choroby układu moczowo-płciowego	0,8	1,3	0,6	0,6	0,9	4,5

Największą liczbę orzeczeń przyznających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego w 2011 r. wydano: w województwie śląskim – 13,0% ogółu tych orzeczeń, mazowieckim - 12,7%, wielkopolskim - 11,8%, oraz łódzkim - 9,5%, najmniejszą w województwie opolskim - 1,6% i podlaskim – 1,9% (tabl. 26).

TABL. 26 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH UPRAWNIAJĄCYCH DO ŚWIADCZENIA REHABILITACYJNEGO WEDŁUG WOJEWÓDZTW

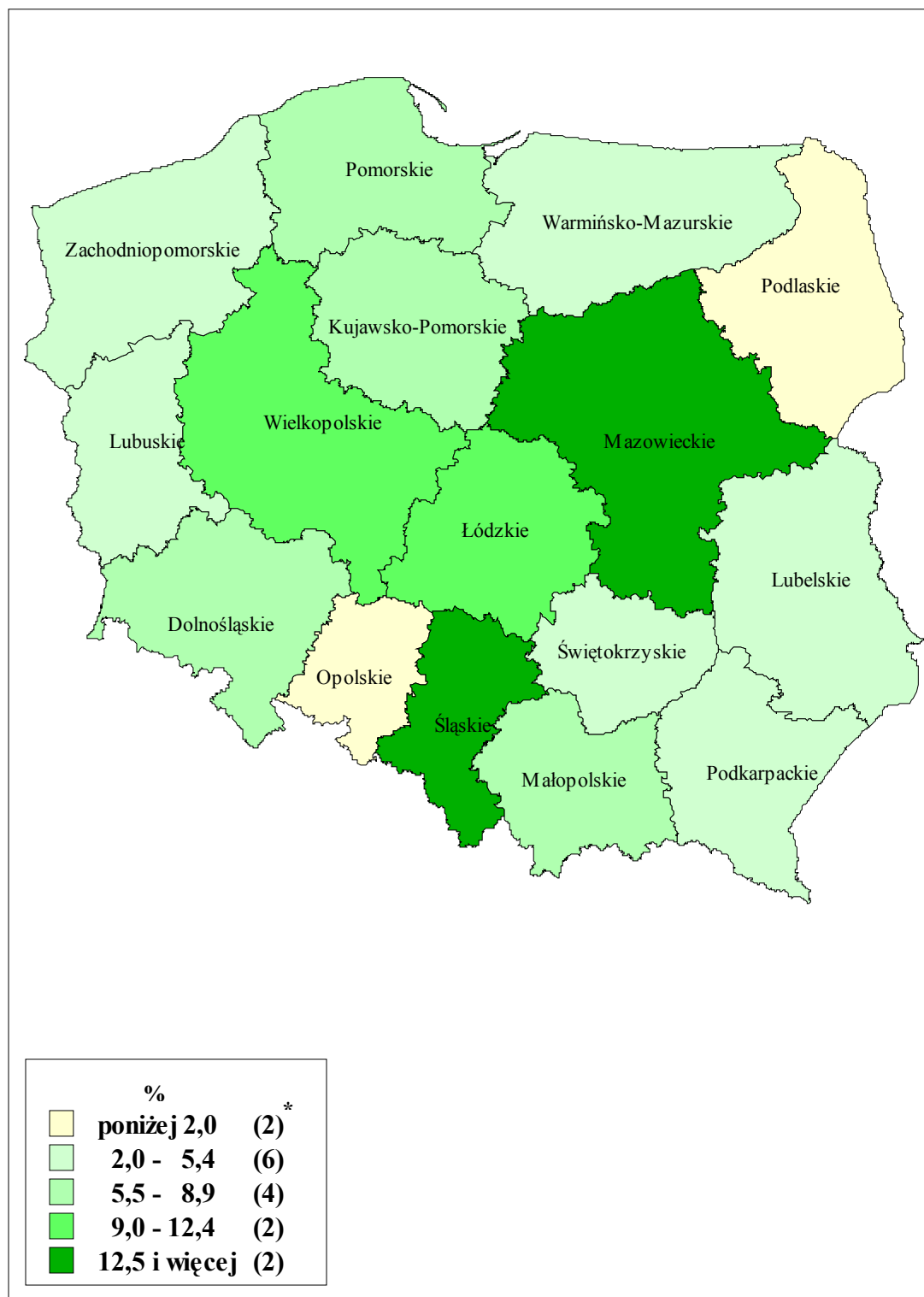
Województwo	Orzeczenia
OGÓŁEM	100,0
Dolnośląskie	7,4
Kujawsko-pomorskie	5,8
Lubelskie	4,6
Lubuskie	2,3
Łódzkie	9,5
Małopolskie	6,3
Mazowieckie	12,7
Opolskie	1,6
Podkarpackie	4,5
Podlaskie	1,9
Pomorskie	7,6
Śląskie	13,0
Świętokrzyskie	3,1
Warmińsko-mazurskie	2,5
Wielkopolskie	11,8
Zachodniopomorskie	4,1
Nieustalone województwo*/	1,3

**/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2*

Podobnie jak w przypadku orzeczeń pierwszorazowych rentowych lekarze orzecznicy wydając orzeczenia ustalające uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego w wielu przypadkach ustalają jednocześnie potrzebę przeprowadzenia rehabilitacji leczniczej w ramach prewencji rentowej ZUS. Prewencja rentowa realizowana przez program rehabilitacji leczniczej jest jednym z zadań Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i ma na celu przywrócenie zdolności do pracy ubezpieczonym zagrożonym częściową bądź całkowitą niezdolnością do pracy.

Rehabilitacji leczniczej podlegają schorzenia: narządu ruchu, układu krążenia, układu oddechowego, choroby psychosomatyczne oraz schorzenia objęte programami pilotażowymi m.in. nowotwory gruczołu piersiowego, choroby narządu ruchu we wczesnych stanach pourazowych.

Rys. 10 Struktura orzeczeń pierwszorzadowych ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego według województw

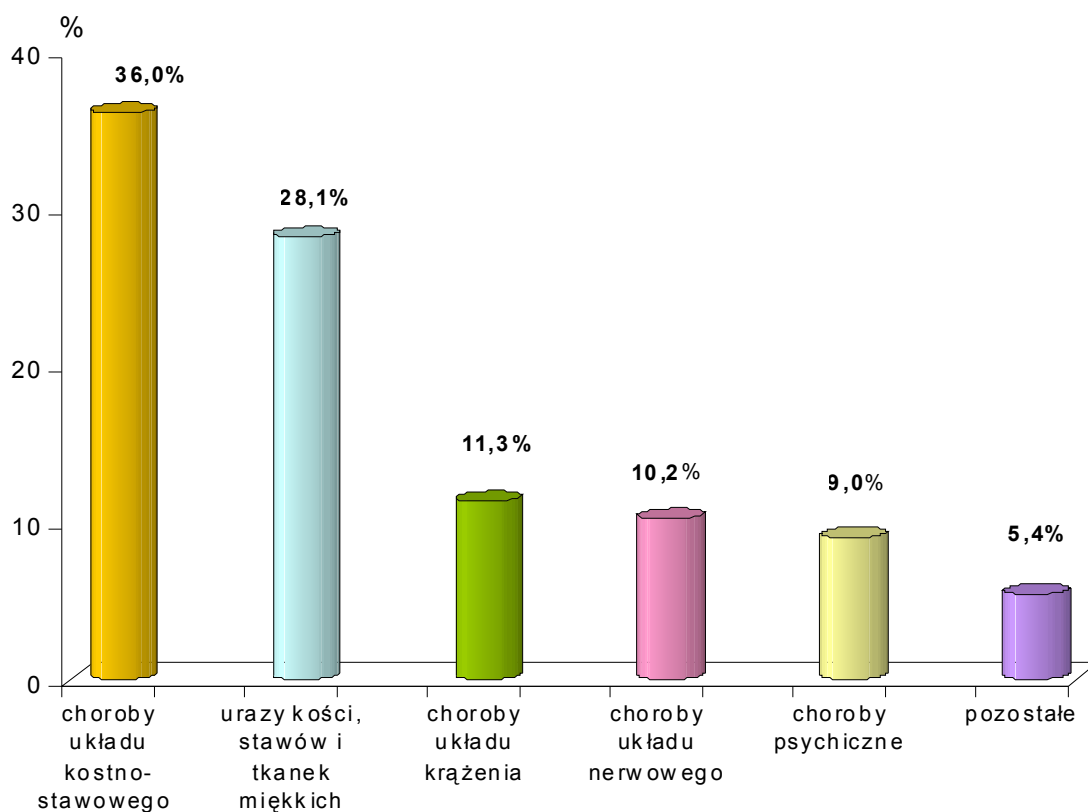

* liczba województw

W 2011 r. na 75,7 tys. orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego wydano 22,5 tys. tj. 29,7% orzeczeń z jednoczesnym ustaleniem potrzeby rehabilitacji leczniczej.

W tej grupie osób, w 64,1% przypadków, konieczność rehabilitacji leczniczej orzeczono w związku z chorobami układu kostno-stawowego oraz urazami kości, stawów i tkanek miękkich. Strukturę orzeczeń według grup chorobowych, które wiązały się z potrzebą przeprowadzenia rehabilitacji leczniczej przedstawia rys. 11.

Rys. 11 Struktura orzeczeń pierwszorazowych ustalających potrzebę rehabilitacji leczniczej uprawnionym do świadczenia rehabilitacyjnego według grup chorobowych

4. ORZECZENIA PONOWNE DLA CELÓW RENTOWYCH */ WYDANE W 2011 ROKU

Badania ponowne rencistów umożliwiają ustalenie zmian stanu zdrowia badanych po upływie czasu określonego w orzeczeniu poprzednim. Ich wynikiem jest: utrzymanie, zmiana poprzednio orzeczonego stopnia niezdolności do pracy lub stwierdzenie braku niezdolności do pracy.

Przeprowadzane są przez lekarzy orzeczników ZUS na wniosek zainteresowanego, występującego o ponowne stwierdzenie niezdolności do pracy, po przedstawieniu przez niego dokumentacji medycznej. Z reguły badaniom ponownym poddawane są osoby mające orzeczenie o niezdolności do pracy wydane na czas określony. Nie wyklucza się też badania osób z bezterminowym orzeczeniem o niezdolności do pracy.

W 2011 r. lekarze orzecznicy ZUS wydali na podstawie badań ponownych 388,6 tys. orzeczeń. W porównaniu z rokiem poprzednim ich liczba zmalała o 26,8 tys., tj. o 6,4%. W wyniku tych badań 24,6 tys. osób tj. 6,3% ogółu badanych zostało uznanych za całkowicie niezdolne do pracy i samodzielnej egzystencji, 64,0 tys. (16,5%) za całkowicie niezdolne do pracy, 180,0 tys. (46,3%) za częściowo niezdolne do pracy, 56,6 tys. (14,6%) otrzymało uprawnienie do świadczenia rehabilitacyjnego, a 0,2 tys. osób (0,1%) orzeczenie o celowości przekwalifikowania zawodowego. U pozostałych 63,2 tys. (16,3%) stwierdzono brak niezdolności do pracy lub brak całkowitej niezdolności do pracy, bądź brak całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji, brak uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego oraz nie została ustalona ocena orzeczenia.

W porównaniu do roku poprzedniego liczba orzeczeń ponownych (bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, bądź jego braku lub celowość przekwalifikowania zawodowego) zmalała o 8,5% i wynosiła 317,1 tys.. W przypadku 268,6 tys. osób (84,7%) badanych ponownie wydano orzeczenia ustalające niezdolność do pracy. Brak całkowitej niezdolności do pracy lub całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji orzeczono dla 20,0 tys. osób (6,3%), a w przypadku 28,5 tys. osób, tj. 9,0% uznano, że są zdolne do pracy (tabl. 27).

Należy jednak zaznaczyć, że orzeczenia o braku całkowitej niezdolności do pracy lub o braku całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji, w przypadku orzeczeń ponownych rentowych, oznaczają z reguły utrzymanie dotychczasowego stopnia niezdolności do pracy i nie wykluczają badanych z populacji osób otrzymujących renty.

**/ bez orzeczeń ponownych w sprawie renty socjalnej oraz orzeczeń o rentę rodzinną*

TABL. 27 ORZECZENIA PONOWNE WYDANE DLA CELÓW RENTOWYCH*/
W LATACH 2010-2011

Orzeczenia		Liczba	W odsetkach
a – rok poprzedni = 100			
OGÓŁEM	2010	415 419	100,0
	2011	388 638	100,0
	a	93,6	x
z tego ustalające:			
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	2010	23 174	5,6
	2011	24 590	6,3
	a	106,1	x
całkowitą niezdolność do pracy	2010	73 234	17,6
	2011	63 967	16,5
	a	87,3	x
częściową niezdolność do pracy	2010	196 834	47,4
	2011	180 038	46,3
	a	91,5	x
uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego	2010	55 090	13,3
	2011	56 574	14,6
	a	102,7	x
celowość przekwalifikowania zawodowego	2010	300	0,1
	2011	211	0,1
	a	70,3	x
brak niezdolności do samodzielnej egzystencji	2010	7 299	1,7
	2011	8 309	2,1
	a	113,8	x
brak całkowitej niezdolności do pracy	2010	12 721	3,1
	2011	11 662	3,0
	a	91,7	x
brak uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego	2010	13 431	3,2
	2011	12 718	3,3
	a	94,7	x
brak niezdolności do pracy	2010	33 336	8,0
	2011	28 536	7,3
	a	86,2	x
nieustalona ocena**/	2010	x	x
	2011	2 033	0,5
	a	x	x

*/ bez orzeczeń w sprawie renty socjalnej oraz orzeczeń o rentę rodzinną

**/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2

Wśród badanych ponownie w celach rentowych, podobnie jak w całej populacji, przeważali mężczyźni stanowiąc 64,1% ogółu. Przeważający udział mężczyzn dotyczy wszystkich grup wiekowych, a najwyższy ich odsetek odnotowujemy wśród osób w wieku 60 - 64 lat - 96,2% oraz w wieku 65 lat i więcej - 66,4%.

Średni wiek osób badanych ponownie w 2011 r. wynosił 52,0 lata (mężczyźni - 53,0 lata, kobiety - 49,9 lat).

TABL. 28 ORZECZENIA PONOWNE WYDANE DLA CELÓW RENTOWYCH*/ WEDŁUG PŁCI I WIEKU OSÓB BADANYCH

Wiek		Ogółem		Mężczyźni		Kobiety		Nieustalona płeć**/
		liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	
OGÓŁEM	2010	346 598	100,0	221 968	100,0	124 630	100,0	x
	2011	317 102	100,0	203 349	100,0	112 932	100,0	821
	a	91,5	x	91,6	x	90,6	x	x
19 lat i mniej	2010	25	0,0	17	0,0	8	0,0	x
	2011	31	0,0	17	0,0	9	0,0	5
	a	124,0	x	100,0	x	112,5	x	x
20 – 29	2010	3 941	1,1	2 786	1,3	1 155	0,9	x
	2011	4 041	1,2	2 862	1,4	1 176	1,0	3
	a	102,5	x	102,7	x	101,8	x	x
30 – 39	2010	24 648	7,1	14 876	6,7	9 772	7,8	x
	2011	23 141	7,3	13 766	6,8	9 358	8,3	17
	a	93,9	x	92,5	x	95,8	x	x
40 – 49	2010	65 490	18,9	35 641	16,1	29 849	24,0	x
	2011	60 925	19,2	33 193	16,3	27 697	24,5	35
	a	93,0	x	93,1	x	92,8	x	x
50 – 59	2010	209 913	60,6	129 274	58,2	80 639	64,7	x
	2011	189 851	59,9	117 209	57,6	72 532	64,2	110
	a	90,4	x	90,7	x	89,9	x	x
60 – 64	2010	39 308	11,3	37 078	16,7	2 230	1,8	x
	2011	36 065	11,4	34 688	17,1	1 348	1,2	29
	a	91,7	x	93,6	x	60,4	x	x
65 lat i więcej	2010	3 273	0,9	2 296	1,0	977	0,8	x
	2011	2 427	0,8	1 612	0,8	812	0,7	3
	a	74,2	x	70,2	x	83,1	x	x
nieustalony wiek**/	2010	x	x	x	x	x	x	x
	2011	621	0,2	2	0,0	-	0,1	619
	a	x	x	x	x	x	x	x
Średni wiek	2010		52,1		53,1		50,5	x
	2011		52,0		53,0		49,9	51,6

*/ bez orzeczeń w sprawie renty socjalnej, orzeczeń ustalających uprawnienia, bądź ich brak do świadczenia rehabilitacyjnego, celowość przekwalifikowania zawodowego oraz orzeczeń o rentę rodzinną

**/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2

Spośród 268,6 tys. orzeczeń z ustalonym stopniem niezdolności do pracy, lekarze orzecznicy ZUS ustalili jednocześnie dla 10,3 tys., tj. 3,8% osób potrzebę przeprowadzenia rehabilitacji leczniczej. W 92,9% przypadków rehabilitacja ta dotyczyła osób z orzeczoną częściową niezdolnością do pracy (tabl. 29).

TABL. 29 ORZECZENIA PONOWNE WYDANE DLA CELÓW RENTOWYCH*/ WEDŁUG PŁCI OSÓB BADANYCH I STOPNIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY

Stopień niezdolności do pracy	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety		Nieustalona płeć**/	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
ORZECZENIA OGÓŁEM	268 595	100,0	174 774	100,0	93 048	100,0	773	100,0
w tym z jednoczesną potrzebą rehabilitacji leczniczej	10 279	100,0	6 557	100,0	3 722	100,0	-	-
z tego ustalające:								
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	24 590	9,2	16 389	9,4	7 861	8,5	340	44,0
w tym z jednoczesną potrzebą rehabilitacji leczniczej	3	0,0	1	0,0	2	0,1	-	-
całkowitą niezdolność do pracy	63 967	23,8	42 334	24,2	21 415	23,0	218	28,2
w tym z jednoczesną potrzebą rehabilitacji leczniczej	725	7,1	508	7,8	217	5,8	-	-
częściową niezdolność do pracy	180 038	67,0	116 051	66,4	63 772	68,5	215	27,8
w tym z jednoczesną potrzebą rehabilitacji leczniczej	9 551	92,9	6 048	92,2	3 503	94,1	-	-

*/ bez orzeczeń w sprawie renty socjalnej, orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego oraz orzeczeń o rentę rodzinną

**/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2

Niezdolność do pracy osób badanych ponownie w 2011 r. najczęściej powodowały choroby układu krążenia - w 22,1% ogółu badanych, którym ustalono stopień niezdolności do pracy, zaburzenia psychiczne - 20,9% oraz choroby układu kostno-stawowego - 14,1%.

W zależności od stopnia niezdolności do pracy rozkład poszczególnych grup chorobowych był odmienny.

Całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji orzekano głównie na skutek chorób nowotworowych – 21,2% przypadków, chorób układu krążenia - 17,5% oraz zaburzeń psychicznych 14,4%. Natomiast całkowitą niezdolność do pracy - na skutek zaburzeń psychicznych - 27,5%, chorób układu krążenia - 21,3% i nowotworów - 13,2%, a częściową niezdolność do pracy - na skutek chorób układu krążenia - 23,0%, zaburzeń psychicznych - 19,5% i chorób układu kostno-stawowego - 17,6% (tabl. 30, 31).

TABL. 30 ORZECZENIA PONOWNE WYDANE DLA CELÓW RENTOWYCH*/ Z USTALONYM STOPNIEM NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WEDŁUG WYBRANYCH GRUP CHOROBYCH WYDANE W LATACH 2010-2011

Grupy chorobowe a – rok poprzedni = 100	Liczba	Stopień niezdolności do pracy:			
		całkowita niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	całkowita niezdolność do pracy	częściowa niezdolność do pracy	
OGÓŁEM	2010 2011 a	293 242 268 595 91,6	23 174 24 590 106,1	73 234 63 967 87,3	196 834 180 038 91,5
w tym:					
nowotwory	2010 2011 a	21 600 19 555 90,5	5 312 5 203 97,9	9 920 8 449 85,2	6 368 5 903 92,7
zaburzenia psychiczne	2010 2011 a	65 743 56 270 85,6	3 990 3 542 88,8	21 244 17 621 82,9	40 509 35 107 86,7
choroby układu nerwowego	2010 2011 a	27 450 23 024 83,9	3 622 3 069 84,7	5 268 4 032 76,5	18 560 15 923 85,8
choroby układu krążenia	2010 2011 a	70 885 59 447 83,9	5 083 4 304 84,7	16 910 13 648 80,7	48 892 41 495 84,9
choroby układu oddechowego	2010 2011 a	12 614 10 643 84,4	415 322 77,8	1 969 1 609 81,7	10 230 8 712 85,2
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	2010 2011 a	42 924 37 837 88,1	1 222 1 057 86,5	6 130 5 107 83,3	35 572 31 673 89,0
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	2010 2011 a	19 059 17 457 91,6	1 212 1 088 89,8	4 028 3 370 83,7	13 819 12 999 94,1
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	2010 2011 a	10 410 9 175 88,1	528 436 82,6	1 703 1 342 78,8	8 179 7 397 90,4
choroby układu trawiennego	2010 2011 a	4 683 4 016 85,8	201 148 73,6	1 406 1 130 80,4	3 076 2 738 89,0
choroby oka i przydatków oka	2010 2011 a	6 006 5 355 89,2	806 855 106,1	1 703 1 372 80,6	3 497 3 128 89,4
choroby układu moczowo-płciowego	2010 2011 a	3 458 2 971 85,9	575 511 88,9	1 580 1 259 79,7	1 303 1 201 92,2

*/ bez orzeczeń w sprawie renty socjalnej, orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego oraz orzeczeń o rentę rodzinną

**TABL. 31 STRUKTURA ORZECZEŃ PONOWNYCH WYDANYCH DLA CELÓW RENTOWYCH*/
Z USTALONYM STOPNIEM NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WEDŁUG WYBRANYCH
GRUP CHOROBYCH**

Grupy chorobowe	Ogółem	Stopień niezdolności do pracy:			Średni wiek w latach
		całkowita niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	całkowita niezdolność do pracy	częściowa niezdolność do pracy	
OGÓLEM	100,0	100,0	100,0	100,0	52,1
w tym:					
nowotwory	7,3	21,2	13,2	3,3	52,7
zaburzenia psychiczne	20,9	14,4	27,5	19,5	49,9
choroby układu nerwowego	8,6	12,5	6,3	8,8	50,3
choroby układu krążenia	22,1	17,5	21,3	23,0	55,2
choroby układu oddechowego	4,0	1,3	2,5	4,8	54,7
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	14,1	4,3	8,0	17,6	52,4
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	6,5	4,4	5,3	7,2	48,8
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	3,4	1,8	2,1	4,1	51,8
choroby układu trawiennego	1,5	0,6	1,8	1,5	50,6
choroby oka i przydatków oka	2,0	3,5	2,1	1,7	50,9
choroby układu moczowo- płciowego	1,1	2,1	2,0	0,7	49,4

**/ bez orzeczeń w sprawie renty socjalnej, orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego oraz orzeczeń o rentę rodzinną*

W wyniku analizy okresu ważności wydanych orzeczeń ponownych ustalono, że 32,5% badanych rencistów otrzymało orzeczenie, w którym przewidywany okres trwania niezdolności do pracy wynosił od 13 do 24 miesięcy, 26,0% - do 12 miesięcy, 20,8% - od 25 do 36 miesięcy, a 20,6% - 37 miesięcy i więcej bądź bezterminowo (tabl. 32).

W stosunku do 2010 r. zwiększył się udział orzeczeń wydanych na okres do 12 miesięcy (o 2,6 punktu procentowego) oraz orzeczeń od 13 do 24 miesięcy o 0,6 punktu procentowego.

W zależności od orzeczonego stopnia niezdolności do pracy odsetek orzeczeń bezterminowych wynosił (tabl. 33):

- w przypadku całkowitej niezdolności do pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji - 9,5%,

- w przypadku całkowitej niezdolności do pracy - 5,5%,
- w przypadku częściowej niezdolności do pracy - 4,7%.

Na długość okresu ważności orzeczenia istotny wpływ ma rodzaj choroby powodującej niezdolność do pracy. Rozpatrując poszczególne choroby według okresu ważności orzeczeń obserwujemy, że największy odsetek orzeczeń bezterminowych występuje wśród osób z chorobami oka i przydatków oka – 9,7%, z choroby układu oddechowego - 8,1% i urazami kości, stawów i tkanek miękkich – 6,2%. Osoby, którym orzeczono niezdolność do pracy na okres do 10 miesięcy - to głównie renciści, u których wystąpiły choroby układu kostno-stawowego.

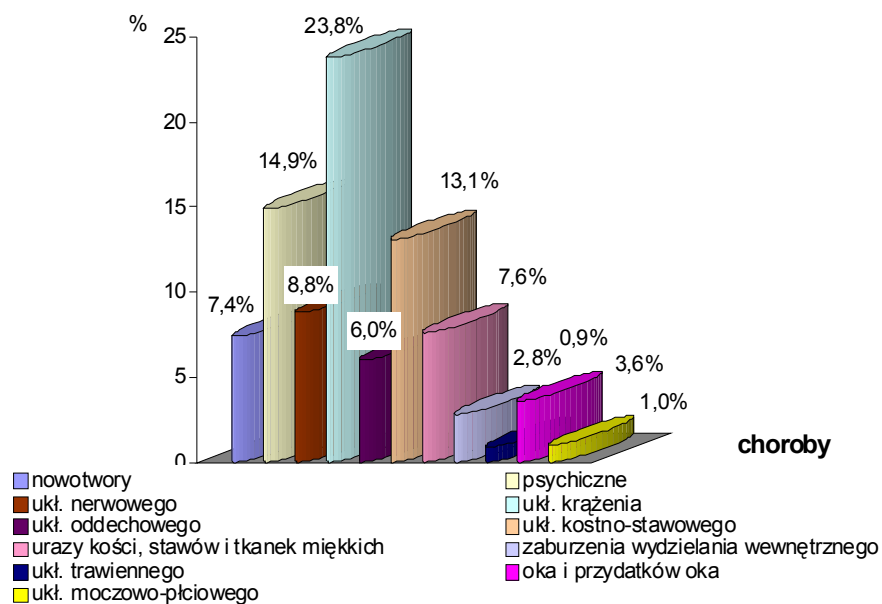
TABL. 32 STRUKTURA ORZECZEŃ PONOWNYCH WYDANYCH DLA CELÓW RENTOWYCH*/ Z USTALONYM STOPNIEM NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WEDŁUG PRZEWIDYWANEGO OKRESU TRWANIA TEJ NIEZDOLNOŚCI ORAZ JEJ PRZYCZYŃ CHOROBOWYCH

Grupy chorobowe	Liczba	Orzeczenie wydane na czas określony							bezterminowo	nieustalony okres**/
		do 3 miesięcy	4 - 6	7 - 9	10 - 12	13 - 24	25 - 36	37 miesięcy i więcej		
OGÓLEM	268 595	1 502	15 230	5 268	47 776	87 256	56 001	41 064	14 287	211
w tym:										
nowotwory	19 555	68	826	520	5 591	7 000	2 833	1 640	1 059	18
zaburzenia psychiczne	56 270	163	1 820	587	9 084	19 910	13 145	9 404	2 135	22
choroby układu nerwowego	23 024	86	1 130	455	3 857	7 391	5 249	3 589	1 260	7
choroby układu krążenia	59 447	354	3 147	967	9 919	19 271	12 192	10 182	3 394	21
choroby układu oddechowego	10 643	49	603	122	1 394	3 651	2 329	1 629	864	2
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	37 837	397	4 021	1 219	6 974	10 990	6 971	5 379	1 870	16
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	17 457	211	1 987	681	3 511	4 791	3 250	1 934	1 090	2
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	9 175	28	306	118	1 556	3 167	2 055	1 550	393	2
choroby układu trawiennego	4 016	23	273	116	1 063	1 373	644	387	133	4
choroby oka i przydatków oka	5 355	5	69	37	554	1 451	1 443	1 270	520	6
choroby układu moczowo-płciowego	2 971	16	85	41	434	926	790	529	150	-

*/ bez orzeczeń w sprawie renty socjalnej, orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego oraz orzeczeń o rentę rodzinną

**/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2

Rys. 12 Struktura orzeczeń ponownych*/ z ustalonym stopniem niezdolności do pracy wydanych bezterminowo według wybranych grup chorobowych

*/ bez orzeczeń w sprawie renty socjalnej, orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego oraz orzeczeń o rentę rodzinną

TABL. 33 ORZECZENIA PONOWNE WYDANE DLA CELÓW RENTOWYCH*/ Z USTALONYM STOPNIEM NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WEDŁUG PRZEWIDYWANEGO OKRESU TRWANIA NIEZDOLNOŚCI W LATACH 2010 – 2011

Okres ważności orzeczeń a – rok poprzedni = 100	Liczba	Orzeczenia ustalające:			
		całkowitą niezdolność do pracy i samodziel- nej egzystencji	całkowitą niezdolność do pracy	częściową niezdolność do pracy	
OGÓLEM	2010	293 242	23 174	73 234	196 834
	2011	268 595	24 590	63 967	180 038
	a	91.6	106.1	87.3	91.5
z tego wydane na okres:					
do 12 miesięcy	2010	68 669	5 495	14 558	48 616
	2011	69 776	6 406	14 670	48 700
	a	101.6	116.6	100.8	100.2
13 – 24 miesięcy	2010	93 640	7 150	23 464	63 026
	2011	87 256	7 471	20 637	59 148
	a	93.2	104.5	88.0	93.8
25 – 36 miesięcy	2010	67 671	5 269	18 041	44 361
	2011	56 001	5 253	14 325	36 423
	a	82.8	99.7	79.4	82.1
37 miesięcy i więcej	2010	46 699	3 001	12 545	31 153
	2011	41 064	3 101	10 731	27 232
	a	87.9	103.3	85.5	87.4
bezterminowe	2010	16 563	2 259	4 626	9 678
	2011	14 287	2 332	3 534	8 421
	a	86,3	103,2	76,4	87,0
nieustalony okres*/	2010	x	x	x	x
	2011	211	27	70	114
	a	x	x	x	x

*/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2

Orzeczenia ponowne

**TABL. 34 STRUKTURA ORZECZEŃ PONOWNYCH WYDANYCH DLA CELÓW RENTOWYCH*/
WEDŁUG STOPNIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY ORAZ PRZEWIDYWANEGO OKRESU
JEJ TRWANIA W LATACH 2010-2011**

Okres ważności orzeczeń		Ogółem	Orzeczenia ustalające:		
			całkowitą niezdolność do pracy i samodziel- nej egzystencji	całkowitą niezdolność do pracy	częściową niezdolność do pracy
OGÓŁEM	2010	100,0	7,9	25,0	67,1
	2011	100,0	9,2	23,8	67,0
z tego wydane na okres:					
do 12 miesięcy	2010	100,0	8,0	21,2	70,8
	2011	100,0	9,2	21,0	69,8
13 – 24 miesięcy	2010	100,0	7,6	25,1	67,3
	2011	100,0	8,5	23,7	67,8
25 – 36 miesięcy	2010	100,0	7,8	26,7	65,5
	2011	100,0	9,4	25,6	65,0
37 miesięcy i więcej	2010	100,0	6,4	26,9	66,7
	2011	100,0	7,6	26,1	66,3
bezterminowe	2010	100,0	13,7	27,9	58,4
	2011	100,0	16,3	24,7	59,0
nieustalony okres**/	2010	100,0	x	x	x
	2011	100,0	12,8	33,2	54,0

**/ bez orzeczeń w sprawie renty socjalnej, orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego oraz orzeczeń o rentę rodzinną*

***/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2*

5. ORZECZENIA PONOWNE UPRAWNIAJĄCE DO ŚWIADCZENIA REHABILITACYJNEGO WYDANE W 2011 ROKU

W 2011 r. orzeczenia ponowne lekarzy orzeczników, w których ustalono uprawnienie do świadczenia rehabilitacyjnego otrzymało – 56,6 tys. osób i w porównaniu do roku poprzedniego ich liczba wzrosła o 2,7%. Ponowne ustalenie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego z reguły jest przedłużeniem orzeczenia pierwszorazowego tego świadczenia, dlatego też udział głównych grup chorobowych z tytułu których przyznano świadczenie rzadko ulega zmianie.

Zwraca uwagę, że największy wpływ na wzrost liczby orzeczeń ponownych, a także pierwszorazowych ustalających uprawnienie do świadczenia rehabilitacyjnego, w porównaniu do roku poprzedniego, miały orzeczenia wydane osobom z chorobami nowotworowymi i zaburzeniami psychicznymi.

Największy udział uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego orzekano ponownie w związku z chorobami układu kostno-stawowego i mięśniowego - 27,7% oraz z urazami kości, stawów i tkanek miękkich – 22,5%. W dalszej kolejności uprawnienie do świadczenia rehabilitacyjnego przyznawano w związku z zaburzeniami psychicznymi – 12,4%, z chorobami układu krążenia – 10,5% i z chorobami układu nerwowego - 9,9%. W przypadku badanych mężczyzn główną przyczyną orzekania świadczenia rehabilitacyjnego były urazy kości, stawów i tkanek miękkich – 29,7% ogółu orzeczeń wydanych mężczyznom, choroby układu kostno-stawowego – 25,8% oraz choroby układu krążenia – 13,9%. Wśród kobiet były to choroby układu kostno-stawowego – 29,8%, zaburzenia psychiczne – 19,1%, urazy kości, stawów i tkanek miękkich – 14,0% oraz choroby układu nerwowego – 11,2%.

Strukturę procentową orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego wydanych przez lekarzy orzeczników w ramach badań ponownych według wybranych grup chorobowych i płci zawiera tabl. 35 i rys. 13.

Średni wiek osób, którym ustalono ponownie uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego wynosił 46,1 lat (mężczyźni – 46,5 lat, kobiety – 45,6 lat). Z uwagi na to, że jest to często kontynuacja uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego orzeczonego po raz pierwszy, średni wiek tej grupy badanych jest wyższy o ok. 1 rok od średniego wieku osób z orzeczeniem pierwszorazowym uprawniającym do świadczenia rehabilitacyjnego. Osoby w wieku 40 – 59 lat stanowiły 70,2% ogółu uprawnionych do świadczenia rehabilitacyjnego (tabl. 37).

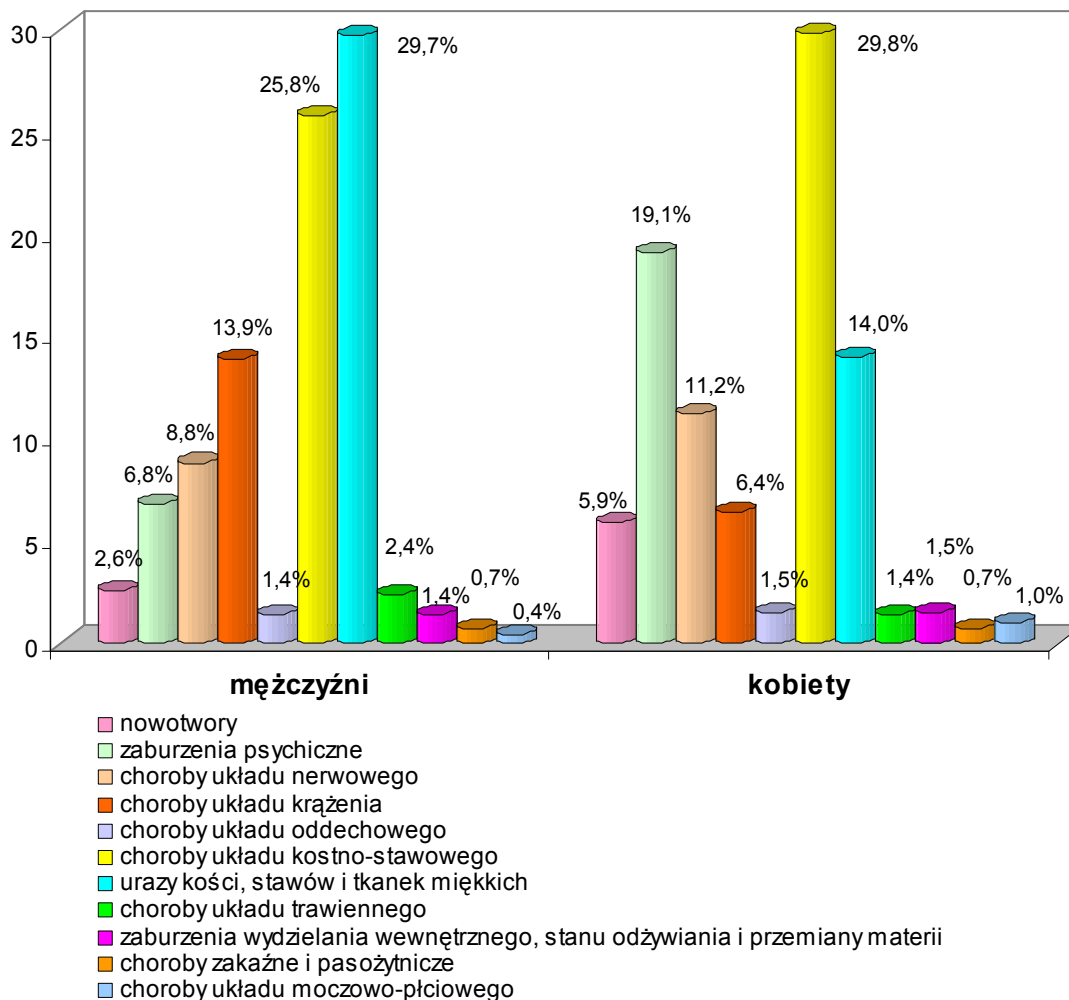
Najmłodsi badani, to świadczeniobiorcy z urazami kości, stawów i tkanek miękkich. Ich średni wiek wynosił 43,0 lat. Najstarsi zaś, to ubezpieczeni z chorobami układu krążenia – w średnim wieku 51,2 lat.

TABL. 35 ORZECZENIA PONOWNE USTALAJĄCE UPRAWNIENIA DO ŚWIADCZENIA REHABILITACYJNEGO WEDŁUG PŁCI I WYBRANYCH GRUP CHOROBYCH

Grupy chorobowe	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety		Nieustalona płeć*/	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
OGÓŁEM	56 575	100,0	30 659	100,0	25 873	100,0	43	100,0
w tym:								
nowotwory	2 337	4,1	798	2,6	1 532	5,9	7	16,3
zaburzenia psychiczne	7 024	12,4	2 079	6,8	4 943	19,1	2	4,7
choroby układu nerwowego	5 589	9,9	2 698	8,8	2 885	11,2	6	14,0
choroby układu krążenia	5 923	10,5	4 258	13,9	1 661	6,4	4	9,3
choroby układu oddechowego	823	1,5	430	1,4	391	1,5	2	4,7
choroby układu trawiennego	1 089	1,9	727	2,4	361	1,4	1	2,3
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	15 645	27,7	7 925	25,8	7 718	29,8	2	4,7
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	12 747	22,5	9 107	29,7	3 635	14,0	5	11,6
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	825	1,5	426	1,4	399	1,5	-	-
choroby zakaźne i pasożytnicze	393	0,7	219	0,7	174	0,7	-	-
choroby oka i przydatków oka	264	0,5	182	0,6	82	0,3	-	-
choroby układu moczowo-płciowego	382	0,7	130	0,4	251	1,0	1	2,3

**/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2*

Rys. 13 Struktura orzeczeń ponownych ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego według wybranych grup chorobowych i płci

Przeciętny okres ważności orzeczenia o niezdolności do pracy dla osób badanych ponownie i uprawnionych do świadczenia rehabilitacyjnego wynosił 4,1 miesiąca i był krótszy od okresu niezdolności do pracy w przypadku orzeczeń pierwszorazowych o 24 dni. Orzeczenia o najdłuższym okresie, tj. 10 - 12 miesięcy najczęściej uzyskiwały osoby, u których występują choroby nowotworowe (24,6%) i urazy kości, stawów i tkanek miękkich (18,6%) – tabl. 38.

**TABL. 36 ORZECZENIA PONOWNE USTALAJĄCE UPRAWNIENIA
DO ŚWIADCZENIA REHABILITACYJNEGO W LATACH 2010-2011
WEDŁUG WYBRANYCH GRUP CHOROBYCH**

Grupy chorobowe a – okres poprzedni = 100		Liczba	Mężczyźni	Kobiety	Nieustalona płeć*/
OGÓŁEM	2010	55 090	31 348	23 742	x
	2011	56 575	30 659	25 873	43
	a	102,7	97,8	109,0	x
w tym:					
nowotwory	2010	2 054	756	1 298	x
	2011	2 337	798	1 532	7
	a	113,8	105,6	118,0	x
zaburzenia psychiczne	2010	6 722	2 137	4 585	x
	2011	7 024	2 079	4 943	2
	a	104,5	97,3	107,8	x
choroby układu nerwowego	2010	5 718	2 967	2 751	x
	2011	5 589	2 698	2 885	6
	a	97,7	90,9	104,9	x
choroby układu krążenia	2010	6 198	4 499	1 699	x
	2011	5 923	4 258	1 661	4
	a	95,6	94,6	97,8	x
choroby układu oddechowego	2010	880	479	401	x
	2011	823	430	391	2
	a	93,5	89,8	97,5	x
choroby układu trawiennego	2010	1 173	779	394	x
	2011	1 089	727	361	1
	a	92,8	93,3	91,6	x
choroby układu kostno- stawowego, mięśniowego	2010	15 877	8 504	7 373	x
	2011	15 645	7 925	7 718	2
	a	98,5	93,2	104,7	x
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	2010	13 043	9 570	3 473	x
	2011	12 747	9 107	3 635	5
	a	97,7	95,2	104,7	x
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	2010	897	452	445	x
	2011	825	426	399	-
	a	92,0	94,2	89,7	x
choroby zakaźne i pasożytnicze	2010	409	248	161	X
	2011	393	219	174	-
	a	96,1	88,3	108,1	x
choroby oka i przydatków oka	2010	326	239	87	x
	2011	264	182	82	-
	a	81,0	76,2	94,3	x
choroby układu moczowo- płciowego	2010	427	164	263	x
	2011	382	130	251	1
	a	89,5	79,3	95,4	x

*/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2

**TABL. 37 STRUKTURA ORZECZEŃ PONOWNYCH USTALAJĄCYCH UPRAWNIENIA
DO ŚWIADCZENIA REHABILITACYJNEGO WEDŁUG WIEKU OSÓB BADANYCH
ORAZ WYBRANYCH GRUP CHOROBYCH**

Grupy chorobowe	Ogółem	Wiek osób badanych							nieus- talony wiek*/	średni wiek w latach
		19 lat i mniej	20-29	30-39	40-49	50-59	60-64	65 lat i więcej		
OGÓLEM	100,0	0,1	7,7	18,6	27,1	43,1	3,3	0,0	0,1	46,1
w tym:										
nowotwory	100,0	-	5,2	17,4	29,3	44,4	3,5	-	0,2	47,0
zaburzenia psychiczne	100,0	0,0	6,6	20,0	30,5	41,2	1,7	-	-	45,6
choroby układu nerwowego	100,0	-	5,6	21,7	29,3	40,9	2,3	0,1	0,1	45,8
choroby układu krążenia	100,0	0,0	1,9	6,8	22,1	61,9	7,1	0,1	0,1	51,2
choroby układu oddechowego	100,0	-	5,6	12,8	28,8	48,5	4,2	-	0,1	48,0
choroby układu trawienia	100,0	-	8,5	22,1	25,7	40,4	3,1	0,1	0,1	45,4
choroby układu kostno- stawowego, mięśniowego	100,0	0,0	5,1	17,5	27,7	46,3	3,4	0,0	0,0	47,1
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	100,0	0,3	15,3	22,9	25,5	33,4	2,6	0,0	0,0	43,0
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	100,0	-	5,1	15,5	28,4	46,2	4,8	-	-	47,5
choroby zakaźne i pasożytnicze	100,0	-	7,6	20,3	32,2	37,9	2,0	-	-	45,2
choroby oka i przydatków oka	100,0	-	8,7	17,4	25,0	42,1	6,8	-	-	46,3
choroby układu moczowo- płciowego	100,0	-	11,3	20,2	30,1	35,9	2,5	-	-	44,4

**/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2*

TABL. 38 STRUKTURA ORZECZEŃ PONOWNYCH USTALAJĄCYCH UPRAWNIENIA DO ŚWIADCZENIA REHABILITACYJNEGO WEDŁUG PRZEWIDYWANEGO OKRESU TRWANIA NIEZDOLNOŚCI I WYBRANYCH GRUP CHOROBYCH

Grupy chorobowe	Ogółem	Orzeczenia wydane na okres:				Przeciętny okres niezdolności do pracy
		do 3 miesięcy	4 - 6	7 - 9	10 - 12	
OGÓŁEM	100,0	42,0	54,1	3,5	0,4	4,1
w tym:						
nowotwory	100,0	21,4	71,9	4,2	2,5	5,1
zaburzenia psychiczne	100,0	39,7	56,6	3,5	0,2	4,1
choroby układu nerwowego	100,0	40,1	55,6	4,1	0,2	4,1
choroby układu krążenia	100,0	34,9	60,0	4,6	0,5	4,4
choroby układu oddechowego	100,0	41,1	53,5	5,0	0,4	4,1
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	100,0	45,2	51,5	3,1	0,2	3,9
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	100,0	47,6	49,6	2,5	0,3	3,9
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	100,0	42,1	53,6	4,1	0,2	4,2
choroby układu trawiennego	100,0	44,9	50,8	3,7	0,6	4,1
choroby oka i przydatków oka	100,0	32,6	61,7	4,2	1,5	4,6
choroby układu moczowo-płciowego	100,0	58,1	39,5	2,1	0,3	3,6

TABL. 39 STRUKTURA ORZECZEŃ PONOWNYCH USTALAJĄCYCH UPRAWNIENIA DO ŚWIADCZENIA REHABILITACYJNEGO WEDŁUG WYBRANYCH GRUP CHOROBYCH I PRZEWIDYWANEGO OKRESU TRWANIA NIEZDOLNOŚCI

Grupy chorobowe	Ogółem	Orzeczenia wydane na okres:				Przeciętny okres niezdolności do pracy
		do 3 miesięcy	4 - 6	7 - 9	10 - 12	
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	4,1
w tym:						
nowotwory	4,1	2,1	5,5	5,0	24,6	5,1
zaburzenia psychiczne	12,4	11,7	13,0	12,3	6,8	4,1
choroby układu nerwowego	9,9	9,4	10,2	11,7	6,4	4,1
choroby układu krążenia	10,5	8,7	11,6	13,9	12,3	4,4
choroby układu oddechowego	1,5	1,4	1,4	2,1	1,7	4,1
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	27,7	29,7	26,3	25,0	13,6	3,9
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	22,5	25,5	20,6	16,5	18,6	3,9
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	1,5	1,5	1,4	1,7	0,8	4,2
choroby układu trawiennego	1,9	2,1	1,8	2,0	3,0	4,1
choroby oka i przydatków oka	0,5	0,4	0,5	0,6	1,7	4,6
choroby układu moczowo-płciowego	0,7	0,9	0,5	0,4	0,4	3,6

Podobnie jak w roku poprzednim, największą liczbę orzeczeń przyznających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego w 2011 r. wydano: w województwie śląskim – 14,6% ogółu tych orzeczeń, mazowieckim - 12,9% oraz łódzkim - 11,2%, najmniejszą w województwie opolskim 1,7% i lubuskim – 1,9% (tabl. 40).

TABL. 40 STRUKTURA ORZECZEŃ PONOWNYCH UPRAWNIAJĄCYCH DO ŚWIADCZENIA REHABILITACYJNEGO WEDŁUG WOJEWÓDZTW

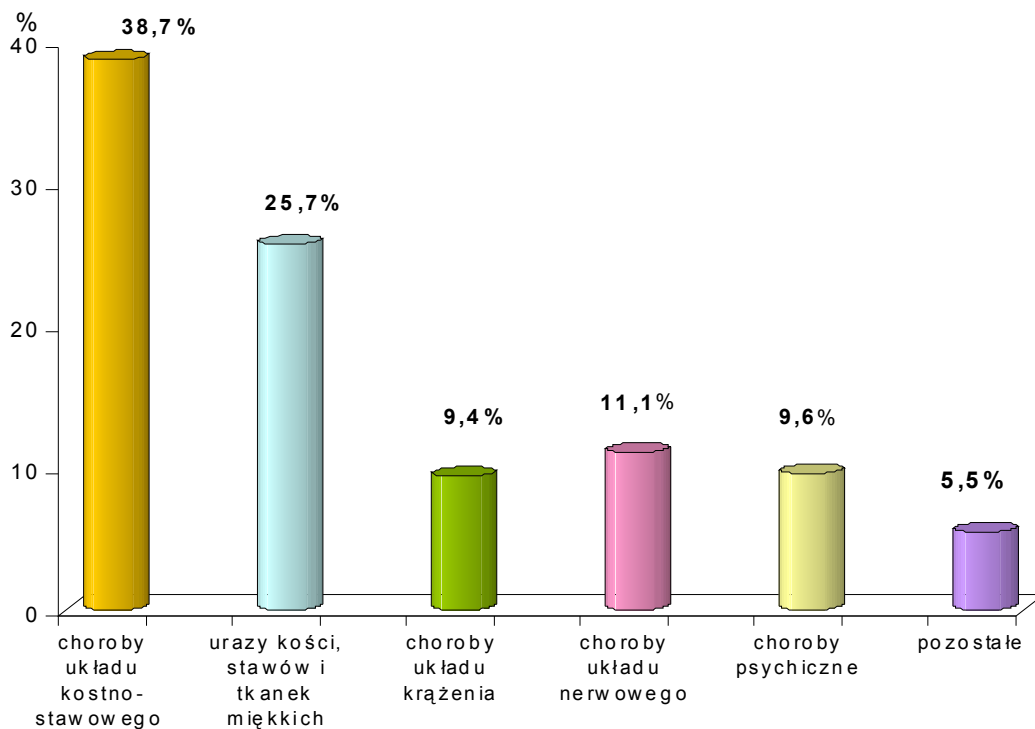
Województwo	Orzeczenia
OGÓŁEM	100,0
Dolnośląskie	8,1
Kujawsko-pomorskie	6,0
Lubelskie	3,8
Lubuskie	1,9
Łódzkie	11,2
Małopolskie	6,3
Mazowieckie	12,9
Opolskie	1,7
Podkarpackie	3,0
Podlaskie	2,6
Pomorskie	8,5
Śląskie	14,6
Świętokrzyskie	2,6
Warmińsko-mazurskie	2,4
Wielkopolskie	9,5
Zachodniopomorskie	3,2
Nieustalone województwo*/	1,7

**/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2*

W 2011 r. na 56,6 tys. orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego wydano 9,5 tys., tj. 16,9% orzeczeń ponownych z jednoczesnym ustaleniem potrzeby rehabilitacji leczniczej.

W tej grupie osób, podobnie jak w przypadku orzeczeń pierwszorazowych ustalających uprawnienie do świadczenia rehabilitacyjnego, w 64,4% przypadków konieczność rehabilitacji leczniczej orzeczono w związku z chorobami układu kostno-stawowego oraz urazami kości, stawów i tkanek miękkich. Strukturę orzeczeń według grup chorobowych, które wiązały się z potrzebą przeprowadzenia rehabilitacji leczniczej przedstawia rys. 14.

Rys. 14 Struktura orzeczeń ponownych ustalających potrzebę rehabilitacji leczniczej uprawnionym do świadczenia rehabilitacyjnego według grup chorobowych

6. ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE I PONOWNE WYDANE OSOBOM UBIEGAJĄCYM SIĘ O RENTĘ SOCJALNĄ W 2011 R.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 czerwca 2003 r. (Dz. U. nr 135, poz. 1268) nakładającą na Zakład Ubezpieczeń Społecznych obowiązek orzekania w sprawach o ustalenie uprawnień do renty socjalnej, przyznawania oraz wypłacania tego świadczenia - renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej, której orzeczono całkowitą niezdolność do pracy z powodu naruszenia organizmu powstałego:

- przed ukończeniem 18 roku życia,
- w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej - przed ukończeniem 25 roku życia,
- w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

Renta socjalna przysługuje również gdy całkowita niezdolność do pracy spowodowana naruszeniem sprawności organizmu powstała w późniejszym okresie, jednak samo naruszenie sprawności organizmu powstało przed ukończeniem 18 roku lub w trakcie nauki przed 25 rokiem życia lub w trakcie odbywania studiów doktoranckich czy aspirantury naukowej.

Osobie całkowicie niezdolnej do pracy przysługuje:

- renta socjalna stała - jeżeli niezdolność do pracy jest trwała
- renta socjalna okresowa - jeżeli niezdolność do pracy jest okresowa.

W 2011 r. lekarze orzecznicy ZUS wydali 42,9 tys. (o 4,3% mniej niż w 2010 r.) orzeczeń pierwszorazowych i ponownych osobom ubiegającym się o ustalenie uprawnień do renty socjalnej, co stanowiło 3,4% ogółu orzeczeń wydanych w omawianym roku. Udział orzeczeń pierwszorazowych wydanych ubiegającym się o rentę socjalną wynosił 39,9%, a ponownych 60,1%.

Z ogólnej liczby 42,9 tys. poddanych badaniu - 32,4 tys. osób, tj. 75,5% uznano za całkowicie niezdolne do pracy, a w stosunku do 10,4 tys., tj. 24,3% lekarze orzecznicy orzekli, brak całkowitej niezdolności do pracy (tabl. 41, rys.15).

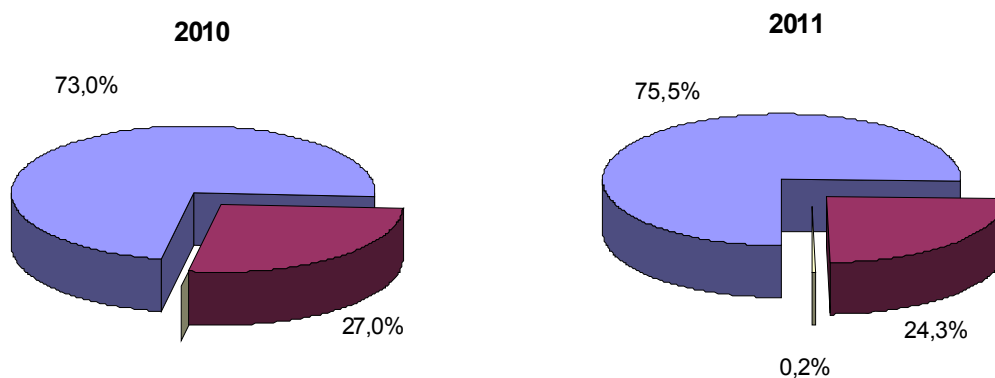
Orzeczenia negatywne częściej orzekano w stosunku do osób badanych po raz pierwszy, gdyż brak całkowitej niezdolności do pracy stwierdzono u blisko 36,2% badanych, natomiast wśród badanych ponownie było to 16,4% przypadków.

TABL. 41 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE I PONOWNE WYDANE OSOBOM UBIEGAJĄCYM SIĘ O RENTĘ SOCJALNĄ LATACH 2010-2011

Stopień niezdolności do pracy a – rok poprzedni = 100		Ogółem		Orzeczenia w sprawie renty socjalnej:			
		liczba	w odsetkach	pierwszorazowe		ponowne	
				liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
OGÓŁEM	2010	44 833	100,0	18 356	100,0	26 477	100,0
	2011	42 900	100,0	17 127	100,0	25 773	100,0
	a	95,7	x	93,3	x	97,3	x
z tego ustalające:							
całkowitą niezdolność do pracy	2010	32 738	73,0	11 187	60,9	21 551	81,4
	2011	32 363	75,5	10 877	63,5	21 486	83,4
	a	98,9	x	97,2	x	99,7	x
brak całkowitej niezdolności do pracy	2010	12 095	27,0	7 169	39,1	4 926	18,6
	2011	10 436	24,3	6 197	36,2	4 239	16,4
	a	86,3	x	86,4	x	86,1	x
nieustalona ocena*/	2010	x	x	x	x	x	x
	2011	101	0,2	53	0,3	48	0,2
	a	x	x	x	x	x	x

*/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2

Rys. 15 Struktura orzeczeń pierwszorazowych i ponownych wydanych osobom ubiegającym się o rentę socjalną

Orzeczenia, w których ustalono:

- całkowitą niezdolność do pracy
- brak niezdolności do pracy
- nieustalona ocena

**TABL 42 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE I PONOWNE WYDANE OSOBOM
UBIEGAJĄCYM SIĘ O RENTĘ SOCJALNĄ WEDŁUG PŁCI
I STOPNIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY**

Stopień niezdolności	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety		Nieustalona płęć*/	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
OGÓŁEM	42 900	100,0	23 270	54,2	18 866	44,0	764	1,8
z tego ustalające:								
całkowitą niezdolność do pracy	32 363	100,0	18 172	56,1	13 618	42,1	573	1,8
brak całkowitej niezdolności do pracy	10 436	100,0	5 048	48,4	5 201	49,8	187	1,8
nieustalona ocena*/	101	100,0	50	49,5	47	46,5	4	4,0
Orzeczenia pierwszorazowe	17 127	100,0	8 923	52,1	7 488	43,7	716	4,2
z tego ustalające:								
całkowitą niezdolność do pracy	10 877	100,0	5 937	54,6	4 397	40,4	543	5,0
brak całkowitej niezdolności do pracy	6 197	100,0	2 960	47,8	3 065	49,4	172	2,8
nieustalona ocena*/	53	100,0	26	49,1	26	49,1	1	1,8
Orzeczenia ponowne	25 773	100,0	14 347	55,7	11 378	44,1	48	0,2
z tego ustalające:								
całkowitą niezdolność do pracy	21 486	100,0	12 235	56,9	9 221	43,0	30	0,1
brak całkowitej niezdolności do pracy	4 239	100,0	2 088	49,2	2 136	50,4	15	0,4
nieustalona ocena*/	48	100,0	24	50,0	21	43,8	3	6,2

*/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2

Średni wiek osób badanych po raz pierwszy, którym ustalono całkowitą niezdolność do pracy, czyli uprawnienie do renty socjalnej, wynosił 22,4 lat (mężczyźni – 21,9 lat, kobiety – 23,5 lat) i w porównaniu z rokiem 2010 był wyższy średnio o 5 miesięcy.

W 2011 r. największą liczbę orzeczeń w sprawie ustalenia uprawnień do renty socjalnej wydano w województwie mazowieckim - 11,6%, śląskim - 10,2%, wielkopolskim – 9,1% i lubelskim - 8,8%, najmniejszą natomiast w województwie opolskim – 1,9% i warmińsko-mazurskim – 2,5% (tabl. 43).

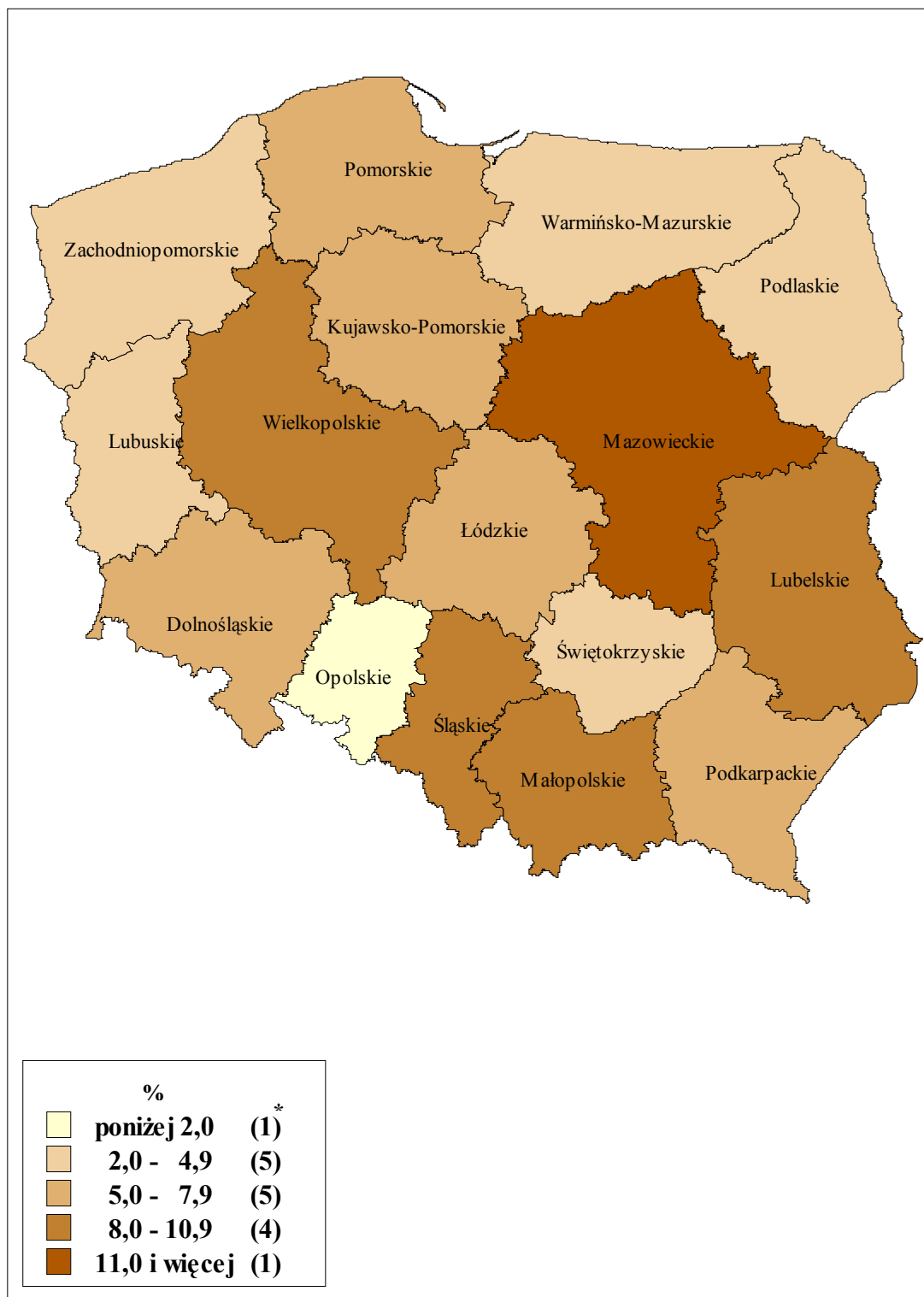
Chorobami najczęściej powodującymi powstanie całkowitej niezdolności do pracy u osób ubiegających się o rentę socjalną były: zaburzenia psychiczne - 56,1% orzeczeń w sprawie renty socjalnej oraz choroby układu nerwowego - 12,2%. Wśród osób ubiegających się o rentę socjalną po raz pierwszy relatywnie duży odsetek orzeczeń (7,8%) wydano na skutek wad rozwojowych wrodzonych (tabl. 44, rys. 15).

TABL. 43 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH I PONOWNYCH USTALAJĄCYCH NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY WYDANYCH OSOBOM UBIEGAJĄCYM SIĘ O RENTĘ SOCJALNĄ WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Województwo	Orzeczenia w sprawach o rentę socjalną
OGÓŁEM	100,0
Dolnośląskie	6,8
Kujawsko-pomorskie	7,6
Lubelskie	8,8
Lubuskie	2,7
Łódzkie	5,4
Małopolskie	8,2
Mazowieckie	11,6
Opolskie	1,9
Podkarpackie	6,6
Podlaskie	2,6
Pomorskie	5,9
Śląskie	10,2
Świętokrzyskie	4,2
Warmińsko-mazurskie	2,5
Wielkopolskie	9,1
Zachodniopomorskie	4,0
Nieustalone województwo*/	1,9

*/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2

Rys. 16 Struktura orzeczeń pierwszorazowych i ponownych ustalających całkowitą niezdolność do pracy wydanych osobom ubiegającym się o rentę socjalną według województw

* liczba województw

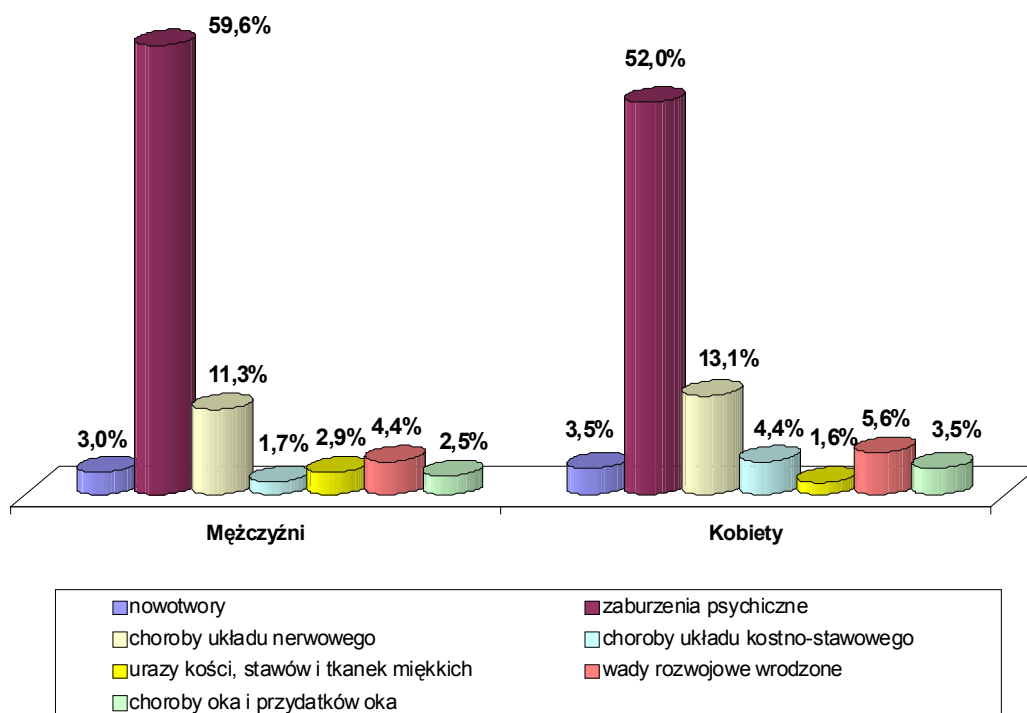
TABL. 44 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE I PONOWNE USTALAJĄCE CAŁKOWITĄ NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY WYDANE OSOBOM UBIEGAJĄCYM SIĘ O RENTĘ SOCJALNĄ WEDŁUG WYBRANYCH GRUP CHOROBYCH

Grupy chorobowe	Ogółem		Orzeczenia ustalające całkowitą niezdolność do pracy w wyniku badań:			
			pierwszorazowych		ponownych	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
OGÓŁEM	32 363	100,0	10 877	100,0	21 486	100,0
w tym:						
nowotwory	1 048	3,2	466	4,3	582	2,7
zaburzenia psychiczne	18 142	56,1	5 336	49,0	12 806	59,6
choroby układu nerwowego	3 957	12,2	1 673	15,4	2 284	10,6
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	931	2,9	258	2,4	673	3,1
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	754	2,3	290	2,7	464	2,2
wady rozwojowe wrodzone	1 626	5,0	851	7,8	775	3,6
choroby oka i przydatków oka	960	3,0	344	3,2	616	2,9
MĘŻCZYŹNI	18 172	100,0	5 937	100,0	12 235	100,0
w tym:						
nowotwory	548	3,0	255	4,3	293	2,4
zaburzenia psychiczne	10 830	59,6	3 052	51,4	7 778	63,6
choroby układu nerwowego	2 050	11,3	852	14,4	1 198	9,8
choroby układu kostno-stawowego mięśniowego	311	1,7	83	1,4	228	1,9
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	523	2,9	200	3,4	323	2,6
wady rozwojowe wrodzone	804	4,4	415	7,0	389	3,2
choroby oka i przydatków oka	460	2,5	163	2,7	297	2,4
KOBIETY	13 618	100,0	4 397	100,0	9 221	100,0
w tym:						
nowotwory	476	3,5	189	4,3	287	3,1
zaburzenia psychiczne	7 083	52,0	2 060	46,9	5 023	54,5
choroby układu nerwowego	1 778	13,1	697	15,9	1 081	11,7
choroby układu kostno-stawowego mięśniowego	606	4,4	162	3,7	444	4,8
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	220	1,6	79	1,8	141	1,5
wady rozwojowe wrodzone	762	5,6	376	8,6	386	4,2
choroby oka i przydatków oka	483	3,5	164	3,7	319	3,5

TABL. 44 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE I PONOWNE USTALAJĄCE CAŁKOWITĄ NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY WYDANE OSOBOM UBIEGAJĄCYM SIĘ O RENTĘ SOCJALNĄ WEDŁUG WYBRANYCH GRUP CHOROBYCH (dok.)

Grupy chorobowe	Ogółem		Orzeczenia ustalające całkowitą niezdolność do pracy w wyniku badań:			
			pierwszorazowych		ponownych	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
NIEUSTALONA PŁEĆ	573	100,0	543	100,0	30	100,0
w tym:						
nowotwory	24	4,2	22	4,1	2	6,7
zaburzenia psychiczne	229	40,0	224	41,3	5	16,7
choroby układu nerwowego	129	22,5	124	22,8	5	16,7
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	14	2,4	13	2,4	1	3,3
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	11	1,9	11	2,0	-	-
wady rozwojowe wrodzone	60	10,5	60	11,0	-	-
choroby oka i przydatków oka	17	3,0	17	3,1	-	-

Rys. 15 Struktura orzeczeń pierwszorazowych i ponownych ustalających niezdolność do pracy wydanych osobom ubiegającym się o rentę socjalną według wybranych grup chorobowych

Analiza okresu ważności wydanych orzeczeń w sprawie renty socjalnej pozwala zauważyć, że 30,0% badanych rencistów otrzymało orzeczenie, w którym przewidywany okres trwania niezdolności do pracy wynosił od 13 do 24 miesięcy, a kolejne 23,7% - od 25 do 36 miesięcy.

W stosunku do 2010 r. zwiększył się nieznacznie udział orzeczeń wydanych na okres 10 - 12 miesięcy (o 0,9 punktu procentowego), udział orzeczeń bezterminowych (o 0,7 punktu procentowego) i udział orzeczeń na okres 13 - 24 miesięcy (o 0,6 punktu procentowego) przy jednoczesnym zmniejszeniu odsetka rencistów z orzeczoną niezdolnością do pracy na okres do 25 – 36 miesięcy (o 2,4 punktu procentowego).

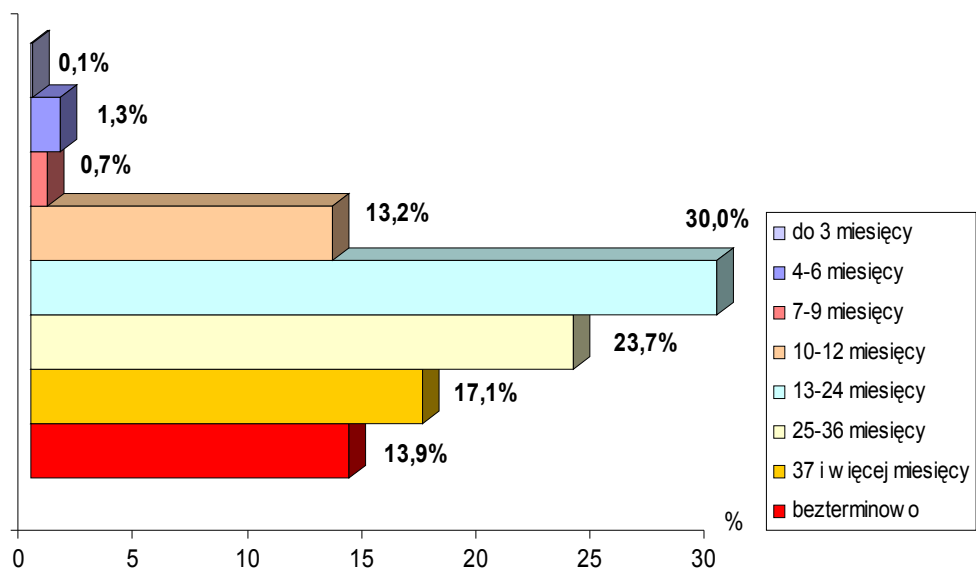
Dane liczbowe i struktury orzeczeń pierwszorazowych i ponownych wydanych osobom ubiegającym się o rentę socjalną według przewidywanego okresu trwania niezdolności do pracy przedstawia tabl. 45 i rys. 16.

TABL. 45 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE I PONOWNE USTALAJĄCE CAŁKOWITĄ NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY WYDANE OSOBOM UBIELAJĄCYM SIĘ O RENTĘ SOCJALNĄ WEDŁUG PRZEWIDYWANEGO OKRESU TRWANIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY

Okres ważności	Ogółem		Orzeczenia ustalające całkowitą niezdolność do pracy w wyniku badań:			
			pierwszorazowych		ponownych	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
OGÓŁEM	32 363	100,0	10 877	100,0	21 486	100,0
z tego wydane na okres:						
do 3 miesięcy	40	0,1	8	0,1	32	0,2
4 – 6 miesięcy	405	1,3	126	1,2	279	1,3
7 – 9 miesięcy	225	0,7	69	0,6	156	0,7
10 – 12 miesięcy	4 283	13,2	1 388	12,8	2 895	13,5
13 – 24 miesięcy	9 722	30,0	2 774	25,5	6 948	32,3
25 – 36 miesiec	7 663	23,7	1 925	17,7	5 738	26,7
37 miesięcy i więcej	5 531	17,1	1 711	15,7	3 820	17,8
bezterminowo	4 491	13,9	2 873	26,4	1 618	7,5
nieustalony okres*/	3	0,0	3	0,0	-	-

*/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2

Rys. 16 Struktura orzeczeń pierwszorazowych i ponownych z ustalonym stopniem niezdolności do pracy według przewidywanego okresu trwania niezdolności

PODSUMOWANIE

Orzeczenia pierwszorazowe wydane dla celów rentowych

1. W 2011 r. spośród 146,4 tys. osób badanych dla celów rentowych po raz pierwszy (bez orzeczeń w sprawie renty socjalnej, orzeczeń o rentę rodzinną oraz orzeczeń o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego osobom pobierającym rentę rodzinną) - 29,6% ogółu uzyskało orzeczenie o niezdolności do pracy, 51,7% badanych przyznano uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, w stosunku do 0,1% badanych, ustalono celowość przekwalifikowania zawodowego, a 18,6% osób uznano za zdolne do pracy lub orzeczono brak całkowitej niezdolności do pracy, bądź brak uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego.
2. Spośród 43,3 tys. badanych, którzy uzyskali orzeczenie o niezdolności do pracy (bez osób z orzeczonymi uprawnieniami do świadczenia rehabilitacyjnego i celowości przekwalifikowania zawodowego) - 54,2% uznano za częściowo niezdolne do pracy, 35,7% uzyskało orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy, a 10,1% o całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji.
3. Dla części osób z orzeczoną całkowitą, bądź częściową niezdolnością do pracy lekarze orzecznicy ustalili jednocześnie potrzebę rehabilitacji leczniczej. W grupie osób z orzeczoną całkowitą niezdolnością do pracy, rehabilitację leczniczą zalecono dla 1,3% badanych, natomiast z orzeczoną częściową niezdolnością do pracy dla 8,6%.
4. Niezdolność do pracy orzeczona w 2011 r. w wyniku badań pierwszorazowych powstała w 96,2% przypadków z tzw. ogólnego stanu zdrowia. Udział wypadków przy pracy wynosił 2,7%, a chorób zawodowych 1,1%.
5. Niezdolność do pracy powstała w wyniku wypadku przy pracy w 79,0% przypadków orzeczono jako częściową. W grupie osób, u których stwierdzono chorobę zawodową, częściową niezdolność do pracy orzeczono w stosunku do 93,0% badanych, natomiast wśród orzeczeń wydanych w związku z ogólnym stanem zdrowia częściową niezdolność do pracy orzeczono w 53,2% przypadków.
6. Najwięcej orzeczeń pierwszorazowych ustalających niezdolność do pracy dla celów rentowych, wydano w województwie mazowieckim - 15,0% ogółu orzeczeń, śląskim - 12,5% i wielkopolskim - 12,3%.

7. W przypadku orzeczeń pierwszorazowych niezdolność do pracy orzekano głównie z powodu chorób układu krążenia (22,2% ogółu orzeczeń pierwszorazowych), nowotworów (21,4%), chorób układu kostno-stawowego, mięśniowego (11,9%), zaburzeń psychicznych (10,6%), urazów kości, stawów i tkanek miękkich - 7,9% oraz chorób układu nerwowego (7,7%). Łącznie wymienione choroby były przyczyną wydania 81,7% ogółu orzeczeń pierwszorazowych dla celów rentowych, w których ustalono niezdolność do pracy.
8. Średni wiek osób badanych w 2011 r. po raz pierwszy dla celów rentowych - wynosił 50,3 lat (dla mężczyzn - 51,4 lat, dla kobiet - 48,2 lat).
9. W 2011 roku niezdolność do pracy badanych pierwszorazowo orzekana była najczęściej na okres od 10 do 12 miesięcy - 35,7% przypadków oraz na okres 13-24 miesięcy - 34,2% przypadków. Orzeczenia bezterminowe uzyskało 5,3% badanych osób. Przeciętny okres ważności orzeczeń o niezdolności do pracy wynosił 16,2 miesiąca.
10. Wśród badanych w 2011 r. po raz pierwszy uprawnienie do świadczenia rehabilitacyjnego otrzymało 75,7 tys. osób, tj. 51,7% ogółu orzeczeń pierwszorazowych. W porównaniu do 2010 r. liczba wydanych orzeczeń ustalających prawo do tego świadczenia wzrosła o 7,0%.
11. Główną przyczyną przyznawania uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego były: urazy kości, stawów i tkanek miękkich – 22,6% uprawnionych, choroby układu kostno-stawowego i mięśniowego - 23,8%, choroby układu krążenia - 11,6%, zaburzenia psychiczne - 10,8% i choroby układu nerwowego - 8,5%.
12. Średni wiek osób, którym ustalono uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego wynosił 45,0 lat (dla mężczyzn – 45,5 lat, dla kobiet – 44,4 lat). Najczęściej świadczenie rehabilitacyjne przyznawano ubezpieczonym z przedziału wieku 50 – 59 lat. Stanowiły one ponad 39,4% ogółu, którym przyznano uprawnienie do tego świadczenia.
13. Największą liczbę orzeczeń o przyznaniu świadczenia rehabilitacyjnego wydano:
w województwie śląskim – 13,0%, mazowieckim - 12,7%, wielkopolskim - 11,8%, oraz łódzkim - 9,5%, najmniejszą natomiast w województwie opolskim – 1,6% i podlaskim – 1,9% ogółu tych orzeczeń.
14. W przypadku 22,5 tys. osób, tj. 29,7% orzeczeń uprawniających do świadczenia rehabilitacyjnego, lekarze orzecznicy ustalili jednocześnie potrzebę przeprowadzenia rehabilitacji leczniczej w ramach prewencji rentowej ZUS. W porównaniu z rokiem ubiegłym wystąpił wzrost o 2,7% liczby orzeczeń ustalających uprawnienie do świadczenia rehabilitacyjnego z jednoczesną potrzebą rehabilitacji leczniczej.
15. Przeciętny okres niezdolności do pracy dla osób uprawnionych do świadczenia rehabilitacyjnego wynosił 4,9 miesiąca.

Orzeczenia ponowne wydane dla celów rentowych

1. W 2011 r. lekarze orzecznicy ZUS przeprowadzili 388,6 tys. badań ponownych dla celów rentowych. W wyniku tych badań 6,3% ogółu badanych zostało uznanych za całkowicie niezdolnych do pracy i samodzielnej egzystencji, 16,5% za całkowicie niezdolnych do pracy, 46,3% za częściowo niezdolnych do pracy, a 14,6% otrzymało uprawnienie do świadczenia rehabilitacyjnego. U pozostałych 16,3% stwierdzono brak niezdolności do pracy, brak do całkowitej niezdolności do pracy bądź brak do całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji.
2. Niezdolność do pracy u osób badanych ponownie w 2011 r. najczęściej powodowały choroby układu krążenia - w 22,1% ogółu badanych, którym ustalono stopień niezdolności do pracy, zaburzenia psychiczne – 20,9% oraz choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego - 14,1%.
3. Niezdolność do pracy badanych ponownie (bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego) orzekana była najczęściej na okres 13 - 24 miesięcy - 32,5% przypadków oraz do 12 miesięcy – 25,6%.
4. Średni wiek osób badanych ponownie dla celów rentowych w 2011 r. - wynosił 52,0 lata (dla mężczyzn - 53,1 lat, dla kobiet - 50,5 lat) i w porównaniu do roku poprzedniego nie zmienił się.
5. W 2011 r. wśród badanych ponownie uprawnienie do świadczenia rehabilitacyjnego otrzymało 56,6 tys. osób, tj. 14,6% ogółu orzeczeń ponownych. W porównaniu do 2010 r. liczba wydanych orzeczeń ustalających prawo do tego świadczenia wzrosła o 2,7%.
6. Główną przyczyną przyznawania uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego były: choroby układu kostno-stawowego i mięśniowego - 27,7% uprawnionych, urazy kości, stawów i tkanek miękkich – 22,5%, zaburzenia psychiczne - 12,4%, choroby układu krążenia - 10,5%, i choroby układu nerwowego - 9,9%.
7. Średni wiek osób, którym ustalono ponownie uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego wynosił 46,1 lat (dla mężczyzn – 46,5 lat, dla kobiet – 45,6 lat).
8. Przeciętny okres ważności orzeczenia o niezdolności do pracy dla osób badanych ponownie i uprawnionych do świadczenia rehabilitacyjnego wynosił 4,1 miesiąca i był krótszy od okresu niezdolności do pracy w przypadku orzeczeń pierwszorazowych o 24 dni.
9. Największą liczbę orzeczeń ponownych przyznających uprawnienie do świadczenia rehabilitacyjnego wydano: w województwie śląskim – 14,6% ogółu tych orzeczeń, mazowieckim – 12,9%, łódzkim – 11,2% oraz wielkopolskim – 9,5%, najmniejszą natomiast w województwie opolskim – 1,5% i lubuskim – 1,9%.

10. W przypadku 9,5 tys. osób, tj. 16,9% orzeczeń uprawniających do świadczenia rehabilitacyjnego, lekarze orzecznicy ustalili jednocześnie potrzebę przeprowadzenia rehabilitacji leczniczej w ramach prewencji rentowej ZUS.

Orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawie renty socjalnej

1. W 2011 r. lekarze orzecznicy ZUS wydali 42,9 tys. orzeczeń pierwszorazowych i ponownych osobom ubiegającym się o ustalenie uprawnień do renty socjalnej, tj. 3,4% ogółu orzeczeń wydanych w omawianym roku. Z tej liczby orzeczeń, orzeczenia pierwszorazowe stanowiły 39,9%, zaś ponowne 60,1%.
2. Z ogólnej liczby osób poddanych tym badaniom - 75,5% uznano za całkowicie niezdolne do pracy, a w stosunku do 24,3% badanych wydano orzeczenie nie uprawniające do renty socjalnej.
3. Średni wiek osób badanych po raz pierwszy, którym ustalono całkowitą niezdolność do pracy, czyli uprawnienie do renty socjalnej, wynosił 22,4 lat (mężczyźni – 21,9 lat, kobiety – 23,5 lat) i w porównaniu z rokiem 2010 był wyższy średnio o 5 miesięcy.
4. Chorobami najczęściej powodującymi powstanie całkowitej niezdolności do pracy u osób, którzy otrzymali orzeczenie uprawniające do renty socjalnej były zaburzenia psychiczne - 56,1% orzeczeń w tej sprawie oraz choroby układu nerwowego - 12,2%.
5. W większości przypadków całkowita niezdolność do pracy orzekana była na okres od 13 do 24 miesięcy. Spośród orzeczeń pierwszorazowych, orzeczenia o tym okresie ważności, stanowiły 25,5%, a w przypadku orzeczeń ponownych - 32,3%, natomiast orzeczenia bezterminowe stanowiły odpowiednio: 13,9% i 7,5%.